

PREMJERO ATSTATYDINIMAS
IR KAS TOLIAU?

Eivys Radvila

Sausio 29 Prezidentas A. Brazauskas pagaliau pasiūlė Seimui svarstyti premjero A. Šleževičiaus atstatydinimo klausimą. Sprendimą šiuo klausimu Seimas priims vasario 8 d. Kaip žinoma, 65 Seimo nariai yra pasirašę pareiškimą, jog pritartų A. Šleževičiaus atsistatydinimui. Šiuo metu atsiranda vis daugiau Seimo narių ir iš LDDP frakcijos, kurie atsisako remti A. Šleževičių. Tad tikimybė pastarajam išlikti savo kėdėje sumažėjo beveik iki nulio.

Šį sprendimą Prezidentas priėmė po šeštadienį vykusio LDDP tarybos posėdžio, kuriame gana vieningai priimtas nutarimas palaikyti A. Šleževičių. Grupė posėdžio dalyvių po to lankėsi pas Prezidentą, tačiau perkalbėti jo nepavyko. Prezidentas neteikė dekreto iki LDDP tarybos posėdžio nes tikėjosi, kad jame bus pritarta A. Šleževičiaus atsistatydinimui. Tuo atveju nesutarimai partijoje bei Premjero ir Prezidento tarpusavio ginčai būtų mažiau viešinami.

A. Brazauskas pasiryžimą atstatydyti A. Šleževičių dauguma apžvalgininkų įvertino labai teigiamai, sakydami, kad tai vienas iš nedaugelio ryžtingų ir naudingų šaliai Prezidento žingsnių. Prezidentas nėra patenkintas Vyriausybės ir Vidaus reikalų ministerijos veiksmais susijusiais su bankų griūtimi.

Kol kas labai sunku numatyti, kaip įvykiai klostysis A. Šleževičių atstatydinus. Kadangi Prezidentas dėl būsimos Vyriausybės sudarymo su opozicinėmis frakcijomis kol kas nesitaria ir atmeta panankstintų rinkimų galimybę, galima manyti, kad jis remsis tik LDDP frakcijos balsais, tokiu būdu bandydamas sudaryti trečiąją LDDP Vyriausybę po praėjusių Seimo rinkimų. Tačiau tai gali baigtis nesėkme, kadangi LDDP frakcija Seime susiskaldžiusi ir aptrupėjusi, tad reikiamos daugumos jis gali nesurinkti. Beveik visos opozicinės frakcijos mano, kad jos galėtų pritarti Prezidento veiksams sudarant Vyriausybę tik tuo atveju, jei būtų skelbiami panankstinti Seimo rinkimai pavasario pabaigoje – vasaros pradžioje.

Mažėjant A. Šleževičiaus

šalininkų skaičiui Lietuvoje (palaikančiųjų jį skaičius visuomenėje sumažėjo iki rekordiskai žemo 6 nuošimčių lygio), jis vis dažniau susilaukia paramos iš užsienio. Apie tai nedviprasmiškai pasisakė Pasaulio banko ir Tarptautinio valiutos fondo ekspertai, kai kurių šalių diplomatai, net Vyriausybės atstovai. Užsieniečiai bėgsta, kad atėjus į valdžią "nacionalistinei" opozicijai, gali kilti pavojus pasiektam finansų sistemos stabilumui, neiškilto susiejimo su doleriu ateitis, jo devalvavimo galimybės, galimas didelės infliacijos atsinaujinimas.

Sausio 26 Tarptautinio valiutos fondo bei Pasaulio banko ekspertų misija ir Lietuvos Vyriausybės bei banko atstovai pasirašė po bendrą programą, kurioje numatyta, kaip įveikti bankų krizę. Programa išgalios, kai jai pritaris Vyriausybė, Lietuvos bankas, TVF ir PB. Joje taip pat numatoma kaip plėtoti energetiką, žemės ūkį, socialinę sritį.

Programoje numatoma bankininkystės pertvarkymui skirti 1.3 mlrd. litų. Už 1.1 mlrd. litų bus išleista Vyriausybės vertybinių popierių, 200 mln. litų bus paimta iš šių metų valstybės biudžeto. Akcinis inovacinis, "Litimpeks", "Vakarų" bankai turėtų būti nacionalizuoti ir sujungti į vieną o "Aurabankas" – panaikintas. Jo pagrindu turėtų būti steigama blogų paskolų išieškojimo tarnyba. Į pertvarkymo programą taip pat įtraukti ir valstybiniai Taupomasis ir Valstybinis komercinis bankai. Šią veiklą numatoma atlikti nuo liepos 1 d.

Toks sprendimas Lietuvoje nebuvo sutiktas itin palankiai. Daug kas nesupranta, kodėl bankus nutarta jungti dabar, kai jiems leista sugriūti ir prarasti savo svarbiausius klientus, bet nebuvo leista jungtis, patiems to prašant, praėjusių metų pabaigoje. Aišku, valstybės parama buvo būtina ir tada, bet ji būtų buvusi keleriopai mažesnė. Bankai tada taip pat siūlė steigti blogų paskolų išieškojimo tarnybą.

Kitokių bankų gelbėjimo planą pateikė Tėvynės Sąjunga (Lietuvos konservato-

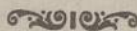
Pirmoji Naujųjų Metų savaitė gausi politinių įvykių kaip reta. Kažin ar rastume labiau skandalingą kalėdinę valdžios "dovaną" šaliai – kaip visuotinė bankų krizė.

Jos priežasčių ieško daugybė ekonomistų, žurnalistų ir bankininkų, nekalbant apie Seimą, dūzgiantį lyg sukiršintas širšynas. Šį labai skaudžiai brangų Lietuvai valdžios spektaklį tarytum cirke savaip "linksmina" Premjero ekvilibristika – vieną dieną iš bankrotui pasmerkto banko paskubom atsiima indėlių, rodydamas sektiną, bet laiku neišviešintą pavyzdį visiems apgautiems indėlininkams, o kitą dieną paknopstom tą indėlį neša į uždarytą banką, abu kartus papiktnaudžiaudamas jam deleguota aukšta valdžia.

PASAULIO LIETUVIŲ
BENDRUOMENĖS NAUJIENOS

PLB Valdyba nutarė IX-tąjį PLB seimą sušaukti Lietuvoje. Tik po nelengvų svarstymų prieita prie šio nutarimo, žinant JAV ir Kanados LB Tarybų stiprius pasisakymus šį seimą ruošti Amerikoje ar Kanadoje. Tiek finansiniai, tiek kitų kraštų LB valdybų pageidavimai nulėmė šį sprendimą. PLB išdas nepajėgtų finansuoti kelionių ir išlaikymo išlaidas Rytų kraštų atstovams, šaukiant PLB seimą už Lietuvos ribų. Taip pat ir JAV ir Kanados LB valdybos nesiima šios finansinės atsakomybės, nes išlaidos PLB Valdybos paskaičiavimu siektų apie 60.000 dol. PLB seimo data bus galutinai nustatyta pasitarus su atitinkamomis institucijomis Lietuvoje. Planuojama paskutinė rugpjūčio ar pirmutinė rugsėjo savaitė šią vasarą. Iš JAV turėtų vykti 50 atstovų.

PLB Valdybos pastango-

riai). Jie siūlo padėti stipresniems "Litimpeks" ir "Vakarų" bankams kapstytis patiems savarankiškai arba juos sujungti, o suvalstybintą Akcinį inovacinį apjungti su kitais valstybiniais bankais, perkeldami į juos buvusių LAIB klientų sąskaitas ir leisti jomis laisvai naudotis, ribojant išimamų pinigų kiekį. Konservatorių skaičiavimu, tokiu atveju bankų pertvarkai pakaktų trečdalio ar net ketvirtadalio lėšų kiekio, kurį šiuo metu yra numachišti skirti Vyriausybei.

1996.02.01

VALDŽIOS POLITIKA ĮŽŪLI
SAVO NUOGYBE

Antruoju atveju tikriausiai pasekėjų nesiras. "Linksmybės" dar daugiau, kai rinkėjas, gyventojas ir pilietis iš spaudos sužino, kad mažiau mitrūs ir greitai pasirodė esą ir Vidaus reikalų, energetikos, finansų (sic!) ministrai, dar generalinis prokuroras, Seimo LDDP frakcijos seniūnas bei jo pavaduotojas.

Iš to plaukia nemaloni, tačiau blaivinanti išvada, patvirtinanti lotynų posakį – mendax in uno, mendax in omnibus (sumelaves vienur, meluos visur). Dabartinė aukštoji valdžia pirmiausia rūpinasi ne valstybės, o savo ar klanų interesais ir, ištikus

kitokio pobūdžio krizei, pasieltų lygiai taip pat, kaip dabar.

Ministrų P. Gylis ir L. Linkevičius, moralios politikos šalininkų, atsistatydinimo pareiškimai tik patvirtina, kad ne tik Premjeras, bet ir beveik visa Vyriausybė kamuojama korupcijos vėžio. Tuo nei stebėtis nei piktintis nereikėtų – tai "normali" DDP Vyriausybės būseną, plaukianti iš jos prigimties.

Kitas Seimo narys, konservatorius J. Listavičius prieš pat Naujus Metus parengė dokumentą "Realus turto ir pajamų deklaravimas". Jame teigiama, kad Sąjūdžio idėjoms ištikimi Aukščiausios Tarybos deputatai pasisakė už LR gyventojų turto ir pajamų deklaravimą, tačiau pajamų deklaravimą, tačiau pasikeitus parlamente jėgų santykiui kairiųjų naudai, nepavyko siekių įgyvendinti. Prieš dvejus metus Seimas priėmė opozicijos parengtą pareigūnų ir tarnautojų turto ir pajamų deklaravimo įstatymo projektą, bet prezidentas jo nepasirašė. Tik po metų, jau Prezidento teikimu, toks įstatymas buvo priimtas, bet jis buvo veikiau "įstatymo imitacija, propagandinis LDDP triukas, o ne rimtas norminis dokumentas".

(Nukelta į 3 psl.)

Žiemužė apdengė Lietuvos patriarchą Clevelando Tautybių sodelyje.
G. Juškėno nuotr.

Girdėta iš Vilniaus

• **LEMTINGASIS NAFTOS TELKINYS BALTIJOS JŪROJE.** Trečiadienio vakare Vilniuje pasibaigusiose derybose nebuvo galutinai suderinti Rusijos ir Lietuvos sausumos sienos bei ekonominės zonos ir kontinentinio šelfo Baltijos jūroje ribų sutarčių tekstai, nors iš anksto išplatintame URM pranešime buvo teigiama, jog šiame – jau tryliktoje – derybų etape tikimasi tai padaryti. Pasak Rusijos derybininkų vadovo ambasadoriaus Jurijaus Šolmovo, nuo 1993 metų liepos mėnesio vykstančiose derybose jau suderinta 90 procentų sausumos sienos sutarties projekto.

Kaip anksčiau skelbta, Rusijos valstybinė įmonė "Rosneft", susivienijimas "Kaliningradmorneftegaz" bei Vokietijos naftos kompanijos RWE-DEA ir "Veba Oel" maždaug prieš aštuonis mėnesius pasirašė susitarimą įkurti konsorciumą KANT, kuris eksploatuotų naftos telkinį D-6 kol kas nei vienas iš šių valstybių nepriskirtoje Baltijos jūros šelfo dalyje. Šis telkinys yra arčiau Lietuvos krantų. Manoma, kad jame yra 8,4-10 milijonių tonų naftos. Ambasadorius J. Šolmovas žurnalistams sakė, kad jo vadovaujama komisija neturi įgaliojimų svarstyti D-6 telkinio problemos. Lietuvos URM sekretorius Rimantas Šidlauskas pareiškė neabejojant, kad šis telkinys jūroje tikrai turės įtakos Lietuvos ir Rusijos sienų delimitacijai.

• **SEIMO KOMITETAS IŠRINKO NAUJĄ NACIONALINIO SAUGUMO KOMITETO PIRMININKĄ.** Seimo Nacionalinio saugumo komiteto pirmininku išrinktas šio komiteto Gynybos pakomitečio pirmininkas Seimo narys Arvydas Ivaškevičius, LDDP frakcijos narys.

Praėjusį trečiadienį šio komiteto nariai pareiškė nepasitikėjimą jo pirmininku Vytautu Petkevičiumi, taip pat LDDP frakcijos nariu.

Lietuvoje žinomas rašytojas, keliolikos romanų autorius Vytautas Petkevičius buvo vienas iš Lietuvos Sąjūdžio iniciatorių 1988 metais. Po to jis susiginčijo su Vytautu Landsbergiu ir buvo pašalintas iš Sąjūdžio vadovų. Į Seimą jis išrinktas Pakruojo rajone didžiule balsų dauguma.

Pagal Lietuvos Seimo Statutą galutinį sprendimą dėl šio komiteto pirmininko turės priimti Seimas.

• **PREMJERO INDĖLIS SUGRIŽO Į BANKĄ.** Pirmadienį Ministro Pirmininko Adolfo Šleževičiaus indėlis – 135.162 litai 11 centų – gruodžio 18 dieną jo padėjėjo Juozo Palonio išimtas iš Lietuvos akcinio inovacinio banko, buvo sugrąžintas į banką, pranešė Eltai Vyriausybės atstovas spaudai. Bankas kol kas priėmė Vyriausybės vadovo asmenines santaupas tik saugoti. Kad jos būtų gražintos kaip indėlis, turi nuspręsti Lietuvos banko valdyba. Ministras Pirmininkas jau kreipėsi į Lietuvos banko valdybą leidimo tokiai operacijai.

• **VILTYS.** Vilniaus universitetas nepraranda vilties atgauti knygas ir dokumentus, kurie praėjusio šimtmečio viduryje, uždarius šią aukštąją mokyklą, buvo perduoti Kijevo universitetui. Apie tai buvo kalbama penktadienį per Ukrainos parlamento vadovo Aleksandro Morozo susitikimą su Vilniaus universiteto rektoriumi prof. Rolandu Pavilioniu. Rektorius pabrėžė, kad Kijevo nacionalinio universiteto Medicinos fakultete esančių Vilniaus universiteto archyvų sąrašas įteiktas buvusiam tos šalies Prezidentui Leonidui Kravčiukui, tačiau knygos ir dokumentai tikrojo šeimininko nepasiekė iki šiol. Svečias pažadėjo tuo pasirūpinti ir pažymėjo, kad grąžinti archyvus būtų galima greičiau, jeigu Vilniaus ir Kijevo universitetai palaikytų glaudesnius ryšius.

Paskutinę vizito dieną, penktadienį, A. Morozas apžiūrėjo baigiamą statyti Ukrainos ambasados pastatą Teatro gatvėje. Galutinai įrengti ji numatoma per porą mėnesių. Tikimasi, kad ambasadą iškilmingai atidarys Ukrainos Prezidentas Leonidas Kučma, ketinantis atvykti į Vilniuje statomo paminklo Didžiajam Lietuvos Kunigaikščiui Gediminui atidengimo ceremoniją. Ukraina yra dovanojusi granito, iš kurio gaminamas paminklo postamentas. **ELTA**

TRUMPAI

• Prezidento žmona Hillary Clinton sausio 26 buvo pašaukta į federaliniame teisme sudarytą grand jury, kur atsakinėjo į klausimus, davusi priesaiką. Ji ten išbuvo keturias valandas ir paaiškino įvykius, buvusius prieš 15 metų. Dokumentai, kurie buvo reikalingi teisininkams, aiškinantiems vadinamą Whitewater bylą, nežinia kaip atsirado Baltųjų Rūmų prezidento bute ant valgomosios stalo. Ponia Clinton pasakė pati nežinanti, kaip jie ten atsidūrė.

• Izraelio vyriausybė sutiko sumokėti nemažą sumą

pinigų marokiečio šeimai. Tas marokietis buvo per klaidą nušautas Izraelio saugumo agentų. Jis buvo sumaišytas su agentų gaudomu palestiniečių teroristu, kuris 1972 m. Olimpinėse žaidynėse puolė Izraeliečių sportininkus ir 11 jų nužudė.

• Amerikos kalėjime sėdi žydų kilmės Jonathan Pollard, nuteistas kalėti iki gyvos galvos už šnipinėjimą Izraeliui. Izraelio vyriausybė prašo JAV vyriausybę paleisti Pollard, kuris atsėdėjo jau 10 metų. Izraelis suteikė savo buvusiam šnipui Izraelio pilietybę.

Iš visur apie viską

Sudiev, senatoriai

Šių metų Kongreso rinkimuose jau nebematysime 13 senatorių, kurie paskelbė daugiau nebekandidatuosią. Tarp jų vyriausias amžiumi yra demokratas senatorius Clairborne Pell iš Rhode Island. Iš savo 77 metų jis išbuvo senatoriumi šešias trukmes, net 36 metus. Jis pravedė ir įsteigė "Pell stipendijas" aukštojo mokslo siekiantiems studentams ir valstybinį fondą, kuris rėmė kultūrą, švietimą ir meną. Vienu metu sen. Pell buvo Senato užsienio reikalų komiteto pirmininkas.

Į pensiją išeina Alabamos senatorius, demokratas Howell T. Heflin, 74 metų. Senate jis dirbo 18 metų. Prieš tai jis buvo advokatas, teisėjas, aštuonerius metus buvo Alabamos Aukščiausiojo teismo pirmininku. Sen. Heflin buvo konservatyvių pažiūrų, dirbo Senato etikos komitete. Paskelbdamas savo pasitraukimą sen. Heflin pasakė, kad atėjo laikas perduoti žibintą ateinančiai kartai.

Pasitraukti nutarė ir kitas demokratas senatorius, 74 metų amžiaus J. James Exon iš Nebraskos, buvęs tos valstijos gyubernatorius ir biznesierius. Jis mano, kad atėjo laikas praleisti daugiau laiko su savo šeima.

Panašiai kalbėjo ir Oregono ilgalaikis senatorius, respublikonas Mark O. Hatfield, išbuvęs Senate 30 metų. Buvęs profesorius, dusyk išrinktas Oregono gubernatorium. Nors jis jau 73 metų amžiaus, tikisi gauti darbą universitete. Jis paaiškino reporteriui: "Geriau pats išeisiu, nelaukdamas, kol mane išmes", tuo gal primindamas savo kolegą iš Oregono sen. Packwood, kuris pasitraukė iš pareigų, skatinamas Senato etikos komiteto.

Tarp išeinančių senatorių yra ir lietuviams gerai pažįstamas sen. Paul Simon, demokratas iš Illinois. Pradėjęs politinį darbą valstijos legislatūroje, sen. Simon 10 metų tarnavo Atstovų Rūmuose, 1988 m. buvo iškėlęs savo kandidatūrą į prezidento vietą, pirminiuose rinkimuose iš kandidatų iškrito. Buvo gan kairių pažiūrų, liberalas, kovojęs prieš šlamštą televizijos programose, rėmęs balansuoto valstybės biudžeto planus. Jis pasisakė pasitraukęs, nes matęs kai kuriuos senatorius, praradusius nuo per ilgo užsibuvimo visą norą dirbti valstybei. Sen. Simon jau 67 metų.

Šiek tiek jaunesnis pasitraukia Wyomingo valstijos sen., 64 metų amžiaus respublikonas Alan Simpson,

teisininkas, Senate tarnavęs 18 metų. Buvo Veteranų reikalų komiteto pirmininkas, pagarsėjęs JAV spaudos kritikas. Tarp pensijon išeinančių senatorių yra ir 63 metų respublikonė iš Kansas Nancy Landon Kassebaum, tarnavusi 18 metų, vadovavusi Darbo komitetui Senatorė nevengė išeiti prieš savo partijos planus, pasisakė už ginklų kontroliavimą, palaikė abortų šalininkus, vadovavo sankcijų buvusiam Pietų Afrikos režimui tęsimui. Senatorė Kassebaum pasakė, jog atėjo laikas pažaisti su vaikais.

Po keturių kadencijų senatė pasitraukia demokratas iš Louisianos, 63 m. amžiaus J. Bennett Johnston, konservatorius, daug dirbęs savo valstijai, jos interesams. Senatorius pasakė, kad jis nebandys poilsiauti, bet toliau veiks politinėje srityje, gal net kandidatuos į valstijos gubernatoriaus vietą.

Iš Senato nutarė pasitraukti nemažai jaunesnio amžiaus politikų. Senatorius Sam Nunn, demokratas iš Georgijos, karinių reikalų žinovas, išeina iš Senato, sulaukęs 57 metų. Jis pasakė spaudai, kad ateity jis nori daugiau laisvės, daugiau laiko skaityti, rašyti ar būti su savo šeima. Žada įsijungti į kokią biznio bendrovę ar grupę advokatų. Senate jis tarnavo 24 metus.

Nesenas dar ir Colorado respublikonas sen. Hank Brown, po šešerių metų nutaręs grįžti į privatų gyvenimą. Jis kovojo Senate už tarnybos trukmės nustatymą, už Kongreso narių algų sumažinimą. Jam 56 metai.

Pasitraukia kitas respublikonas, 55 metų amžiaus sen. iš Maine William S. Cohen. Senate jis išbuvo 18 metų, ne kartą balsavo prieš savo partijos planus, net ir prieš dabartinį biudžeto karpymą, kartu mažinant pajamų mokesčius.

Pats jauniausias iš visų pasitraukiančių senatorių yra demokratas iš New Jersey sen. Bill Bradley, 52 metų amžiaus, ištarnavęs 18 metų. Prieš tai jis buvo puikus krepšininkas, žaidęs krepšinį už Princeton universitetą, žaidęs 1964 m. už JAV rinktinę Olimpinėse žaidynėse ir tapęs krepšinio profesionalu, New Yorko "Knicks" klube žaidęs 10 sezonų. Senate buvo aktyvus pajamų mokesčių srityje, dažnai kalbėjo rasinės lygybės klausimais. Daug demokratų veikėjų mano, kad jis galėtų būti neblogas JAV prezidentas.

Daugelis pasitraukiančių senatorių pasisakė, jog jie šiek tiek nusivylę politiniu

procesu, rinkimų kampanijų piktumu ir nenori gaisinti laiko lėšų rinkimui.

TRUMPAI

• Prieš prezidento Clintono sausio 23 d. kalbą Kongrese korespondentai paklausė Atstovų Rūmų pirmininką Newt Gingrich, ką jis norėtų išgirsti prezidentą sakant. Pirmininkas atsakė: "Ačiū labai ir labanaktis". Prieš kalbą prezidentas įteikė, kaip tradicija reikalauja, du vokus su savo kalbos nuorašais viceprezidentui Gore ir pirmininkui Gingrich. Tačiau šiam skirtame voke buvo tik vienas lapelis su trumpu įrašu: "Ačiū ir labanaktis". Gingrich pasakė, kad jis tą lapą įrengė. Komentatoriai pripažino, kad prezidento kalba buvo labai vykusiai, jis paliko įspūdį, kad siekia susitarimo su opozicijos respublikonais, o televizijos parodyti iš salės respublikonų veidai atrodė pikti, nesukalbami pilni užsispyrimo. Demokratams smarkiai plojant, respublikonai sėdėjo sudėję rankas. Prastą įspūdį paliko ir respublikono sen. Bob Dole atsakymas į prezidento kalbą.

• Bosnijoje tęsiasi karo paliaubos. Jau pradėta pasikeisti karo belaisviai.

• Prezidentas Clintonas paskyrė armijos generolą Barry McCaffrey nauju kovos prieš narkotikų platinimą Amerikoje vadovu.

• Prancūzija vėl išsprogdino Ramiojo vandenyno pietuose branduolinių užtaisų. Vyriausybė pripažino, jog po vieno sprogimo labai maža radioaktyvių medžiagų dalelė išsipylė į jūrą. Japonija, Australija ir Naujoji Zelandija vėl pareiškė protestus, įvyko daug piktų demonstracijų.

• JAV diplomatai paskelbė, jog pasibaigus II Pasauliniam karui, Austrijoje JAV karinė vadovybė buvo paslėpusi 79 ginklų ir amunicijos sandėlius. Tuometinė Austrijos vyriausybė apie tai buvo informuota, tačiau dabartinė valdžia nežino, kur tie sandėliai yra. Ginklai buvo skiriami gyventojų pasipriešinimui sovietų okupacijai, jei Maskva būtų sumaniusi Austriją užimti. JAV ambasada jau įteikė austrų vyriausybei ginklų išdėstymo planus ir vietovių aprašymus.

• Rusijos naujojo parlamento pirmininku išrinktas komunistų partijos atstovas Gennady Selezniyov.

• Pentagono žiniomis, Šiaurinėje Korėjoje tebegyvena dar keturi amerikiečiai, pasidavę į nelaisvę 1950 metų Korėjos kare.

• Filipinai ir Singapuras vėl atnaujino diplomatinis ryšius. Jie buvo nutraukti, kai Singapore buvo pakarta filipinietė mergina, dirbusi kaip tarnaitė.

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
EDITOR: EDITORIAL BOARD

DIRVA (USPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly except: 4th of July, Labor Day & Christmas by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents.

Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Atskiuro numerio kaina 65 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant – Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

NEPAŽABOTI BANKAI – TAUTOS APIPLĖŠIMAS

Juozas Žygas

Lietuvos bankininkystė vystėsi be jokios kontrolės. Kas tik norėjo ir norą apiplėsti turėjo – tai bankus ir atidarinėjo. Praėjusių kelių metų įvykiai ir patirtis neleidžia kitokios išvados daryti. Lietuvos vyriausybė į visa tai per pirštus žiūrėjo, kadangi tie, kurie valdžioje buvo, dėl to nenukentėdavo. O bankininkai, jeigu tik gerus santykius su partija turėjo, tai elgėsi kaip norėjo. Lietuvos bankas ne tik jų nekontroliavo, bet ir gero pavyzdžio nerodė. Nes ir ten sulindę tokie, kuriems ne valstybiniai reikalai, bet savo kišenės terūpėjo. Kaip kitaip galima pateisinti jų ir Lietuvos banko elgesį, kuomet kiti bankai tik 15-18%, o Lietuvos bankas saviesiems net 60% už indėlius mokėjo? Atrodo, kad banko steigėjai visai nebuvo net susipažinę, su prieškarinio Lietuvos banko veikla ir nežinojo prof. Vlodo Jurgučio pasakymo: "Rankos, kurios priima gausias darbščių piliečių santau pas, turi būti švarios". O dabar, atrodo, kad tos rankos nėra švarios, nes jos ne tik sau, bet ir nusikaltėlių gaujoms pinigų žarsto. Tai yra ne tik mano nuomonė, bet tai patvirtina ir kiti tuo klausimu rašantieji.

Dr. Kazys Bobelis, Seimo atstovas, taip pasakė. "Žmogaus teisių pažeidimai vyksta kasdien. Bankai nusikaltėlių grupuotėms teikia paskolas, o pradedantieji, sąžiningai dirbti norintys verslininkai ignoruojami". Valstybės kontrolė, jeigu iš viso tokia yra, taip pat plėšikavimo nestabdo. Kuomet bankrutuojančių bankų direktoriai gavo 250,000 – 300,000 litų algas, kaip kitaip tai reikia vadinti – jeigu ne plėšikavimu. Prez. A. Brazauskas ir A. Šleževičius tik rankomis mosikavo ir žadėjo pasižiūrėti. Žiūrėjo, žiūrėjo ir nieko nematė! Ir toliau viskas būtų tais pačiais keliais eję – jeigu du didžiausi ban-

kai nebūtų pasidarę nemonkūs. Ir šiuo atveju valdžios žmonės nenukentėjo. Premjeras A. Šleževičius, galbūt gerosios fėjos ispėtas, savo pinigėlius, berods tik 126,000 litų, keletą dienų prieš uždarymą pasiėmė. Romasis Vaitiekūnas, Vidaus reikalų ministras, irgi kažkaip užuodė, kad su bankais ne viskas yra tvarkoje. Tad patyliukais savo pinigus išsiėmė, o 40,000 taupytojų, kurie nebuvo valdžios postuose, liko apgauti. Gal viskas būtų likę, tik eilinis bankų nemokumas, prie ko Lietuvos žmonės jau įpratę.

Bet Romasis pinigus jau atsiėmęs atsiminė, kad jo pareiga su nusikaltimais kovoti. Tad įsakė "Inovacinio" ir "Litimpeks" bankų valdybų pirmininkus areštuoti ir bankus apsupti policijos sargydomis. Tai pabudino Lietuvos banko valdytoją, kuris taip pat prisiminė, kad ir jo atsakomybėje yra Lietuvos bankų veikla. Tad ir jis savo veiklą parodė ir įsakė abu bankus uždaryti. Po tokių veiksmų, tai jau nebebuvo tik dviejų bankų nemokumas, bet Lietuvos bankų ir net vyriausybės krizė. Pradėjo ministrai ieškoti atsistatydinimo pareiškimus. Tos audros vilnis net į Londoną nuvilnijo, kad Lietuvos ambasadorius Didž. Britanijai R. Rajeckas išdrįso teisybę pasakyti. Nors jis padėjo Brazauskui į valdžią įkopti, bet prezidentas didesnių jėgų spaudžiamas, turėjo jį iš pareigų atšaukti. Visa tai neliuko Europos sostinėse nepastebėta. Europos sąjungos šachmatų lentoje, Lietuvos figūra buvo viena eilė žemyn pastūmėta. Nukentėjo ne tik Lietuvos prestižas, bet buvo sugriauti ir ekonomijos pagrindai!

VALDŽIOS POLITIKA ĮŽŪLI SAVO NUOGYBE

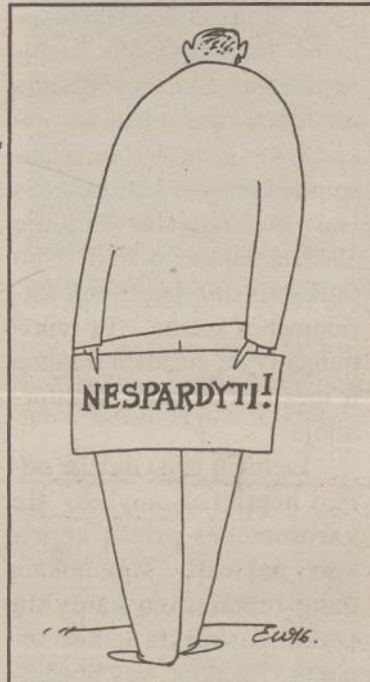
(Atkelta iš 1 psl.)

J. Listavičius teigia, kad "LDDP Seimo daugumos nariai... jų pačių priimto įstatymo nuostatomis nesinaudojo". Buvo sukurtos specialios nuostatos žmonių apgalei. "Deklaracijose net neužsiminė apie sumokėtus mokesčius valstybei... Užut pateikus deklaracijas mokesčių inspekcijoms, jos buvo pasidėtos į savo seifus". Net vadinamame "gerame ir tobulame" įstatyme nėra nuostatos apie "kalendorinių metų pradžioje ir pabaigoje turimą turtą", kurį privalome deklaruoti. Šitaip pažeidžiamas turto ir pajamų deklaravimo įstatymas.

O kas dėjos realiaame gyvenime?

"Per tą laiką išgrobstyta, išvogta, sugadinta didelis Lietuvos ir jos žmonių turtas. Vien išvežto į užsienį ir parduoto turto vertė yra per 9 mlrd. litų. Nuo šios vertės net mokesčiai valstybei nesumokėti. Per vadinamąjį privatizacijos procesą Lietuva ir jos žmonės dar neteko turto už 10 mlrd. litų. Sužlugdyta

pramonė, žemės ūkis, užsienio prekyba, nuskurdinta dauguma Lietuvos žmonių. Lietuvos komercinių bankų lėšų švaistymui, Lietuvos bankų sistemos krizei, žinomų indėlių grobimui ir vogimui, mafijos ir komercijos klestėjimui LDDP sudarė visas sąlygas" – konstatuoja J.

Edmundo UNGURAIČIO piešinys
Iš "Kauno žinių"

Listavičius. Jo nuomone, "užsienio paskolų naštos užteks ne vien mūsų vaikams, bet ir anūkams iki 2025 metų".

Kitas Seimo narys, konservatorius A. Vaišnora savo 1995 12 29 pareiškimе visuomenei rašo, kad "LDDP atstovai pagaliau suvokė savo nekompetenciją", tačiau ryškėja noras "išvengti visos politinės atsakomybės už tai, kas padaryta jų vienvaliais per visą valdymo laikotarpį sprendimais".

Atpirkimo ožiu pasirinktas Lietuvos banko valdybos pirmininkas K. Ratkevičius.

Prof. R. Grigas neseniai pasirodžiusioje sociologinėje apybraižoje "Tautos likimas" (Vilnius, ROSMA, 1995), kalbėdamas apie Lietuvos nūdienos politinės veiklos kultūrą, pabrėžia, kad "ji visada nepri dengta – įžūli savo nuogybe".

Ar yra jėga, galinti pakeisti padėtį? Prezidentas galėtų, bet, pasak ambasadoriaus Didžiojoje Britanijoje R. Rajecko, jam "aiškiai trūksta ryžto, drąsos". O rinkėjai? Rinkėjai visada gali, kai sugeba... galėti.

Edmundas Simanaitis
96.01.29

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės naujienos

(Atkelta iš 1 psl.)

Lukoševičienė, kuri dar šių metų pradžioje kreipsis į kraštų LB-nes, prašydama jas į programos komisiją skirti po vieną atstovą.

Vienas iš labai svarbių PLB seimo svarstybų ir nutarimų punktų yra keitimas PLB konstitucijos. PLB Valdyba yra paruošusi pakeitimo siūlymus, kurie svarstomi PLB seime.

Užsienio lietuviams pilietybės pripažinimo darbus PLB Valdyba laiko sėkmingai baigtais. Dabar pilietybės dokumentų išrūpinimo eiga jau nebe PLB valdybos ar PLB Pilietybei komisijos uždavinys, bet atitinkamų lietuvių įstaigų reikalas. Nežiūrint to, PLB idėmiai seka pilietybės įsigijimo procedūrą.

Praėjusiame PLB seime (1992 m.) vienas iš nutarimų įpareigojo PLB valdybą kreiptis į LR Seimą sukurti sąlygas, kad lietuvių išeivija turėtų savo atstovą LR seime. Kad ir nemažai pastangų tam dėta, PLB valdyba nepramato galimybės šį nutarimą realizuoti savo likusios kadencijos metu ir tikisi, kad sekanti PLB valdyba šį nutarimą įvykdys.

Praėjusio PLB seimo pavedimu buvo sudaryta Ekonominės pagalbos komisija, kurios kelerių metų darbo patirtis parodė, kad esamomis sąlygomis šioje srityje daug paveikesnė yra grynai

privati iniciatyva arba Lietuvos valstybės įstaigų veikla užsienyje. Bandymai kurti patrauklias sąlygas išeivijos lietuviams grįžti į Lietuvą atsidūrė į Vakarų pasaulio lietuvių nenorą grįžti į Lietuvą.

PLB Valdyba prisidėjo prie Amerikos lietuvių humanitarinės pagalbos Lietuvai, įsteigdama Lietuvos našlaičių globos būrelį "Saulutė".

Kultūrinėje srityje PLB valdyba po sėkmingai sukurto išvykos į Dainų šventę Lietuvoje 1994 metais pradėjo darbus ruošti panašią išvyką į 1998 m. Dainų šventę Lietuvoje. JAV LB ir Kanados LB, ilgai ragintos ruošti Kultūros kongresą, priėmė šį raginimą ir dabar tenka laukti tam patogaus laiko.

JAV Lietuvių fondo, JAV ir Kanados LB švietimo Tarybų padedama PLB valdyba paremia pinigais Pietų Amerikos ir Rytų kraštų švietimą. Didžiausia PLB parama (7000-8000 dol. per metus) tenka JAV lietuviškam švietimui skiriančiam "Švietimo Gairėms" nuo 5-ųjų iki 11-kos kiekvieno "Pasaulio lietuvių" žurnalo numerio.

PLB nuolatos praneša apie "Lietuvos kovų ir kančios istoriją". Pataisytas pirmasis tomas turėjo būti išleistas 1995 lapkričio 30 d. Bet susitrukdžius spausuvei, bus išleista š.m. sausio mėn. Trys sekantys tomai apie partizanų kovas yra baigiami

rašyti.

"Pasaulio lietuvis", žurnalas, leidžiamas PLB Valdybos, rodo lietuviškos spaudos ligos simptomus išeivijoje: mažėja pranaumeratų skaičius ir reikia pagalbos.

Dar 1992 metais įsikūrusi PLB atstovybė Lietuvoje Seimo rūmuose ir Turnišėse atlieka daug ir sunkaus darbo. Čia dirba nuolatinė šios įstaigos vedėja Virginija Grybaitė ir neapmokamas atstovas Juozas Gaila. Čia darbų daug: padeda JAV LB švietimo tarybai parūpindamas ir persiųsdamas reikiamas knygas, knygeles, skaitinius JAV LB šeštadieninėms mokykloms, aplanko Rytų kraštų LB-nes, ir bendrai patarnauja visiems, kurie ko nors trokšta ryšium su užsienio lietuvių ar su Lietuvos valdžios įstaigomis. Ši įstaiga sudaro puikias sąlygas PLB pareigūnams susitikti su įvairių valdžių, partijų, organizacijų, įstaigų pareigūnais.

PLB Valdybos raštinė, įstaiga Lemonte samdytos talkos neturi. Darbą atlieka PLB valdybos pirmininkas p. Nainys, dirbdamas kasdien, įskaičiuojant ir savaitgalius, kartais net po 10 ar 12 valandų. Jam daug padeda valdybos sekretorė p. Baniutė Kronienė. Šalia to darbo PLB Valdybos pirmininkas redaguoja "Pasaulio lietuvi", per eitis metais dalyvavo Australijos LB tarybos sesijoje, du kart skrido į Lietuvą, dalyvavo Latvijos LB suvažia-

(Nukelta į 9 psl.)

PRISIMINKIME LIETUVIŲ TAUTOS PRAEITĮ IR KARIUOMENĘ

Algirdas Gustaitis

(Tęsinys iš praėjusio numerio)
Lietuvių pergalė prieš Švediją nu-skambėjo visame pasaulyje.

Lietuviai savo karo va-dui sukūrė tokius posmus:
*Kai ant plečiaus sustojom,
Visus žuvėdus iškapojom,
Mūsų Katkus labai drūts,
Tikras buvo karaliuks.*
(Tais laikais lietuviai švedus vadino žuvėdais).

Istorikas Simas Sužiedė-lis "Lietuvių enciklopedijos" XXVI 329-330: Lietuviai il-gai kariavo su švedais, rusais dėl Estijos, Latvijos žemių. 1598-1660 Lietuva valdė Lat-galą ir vasalinę Kuršo kuni-gaikštiją.

Salaspilio kautynės įvy-ko 1605.IX.27. Lietuvos ka-riuomenė išsidėstė miškingo-se kalvose, pamiškėse išstatę žmonių iškamšas. Švedai ne-suprato padėties. Kautynėse krito apie 9,000 rinktinių Ka-rolio IX vyrų, jo žentas ir daug karo vadų. Karolio IX kariuo-menės likučiai laivais pabėgo.

Lietuvai triuškinančiai laimėjus Salaspilio kautynes, pagarbius sveikinimus atsiun-

tė Anglijos karalius Jokūbas I, popiežius Povilas V ir daug kitų žymių asmenybių.

**Lietuvių tautos kovos dėl
Nepriklausomybės**

Lietuvai 1918 m. vasario 16 d. atgavus Nepriklauso-mybę, teko kovoti su Lietu-vos respubliką norėjusiais sunaikinti rusais, lenkais, vo-kiečiais. Pirmas Nepriklau-somos Lietuvos kariuomenės įsakymas išleistas Vilniuje 1918 m. lapkričio 23 d. Nuo tada minima Lietuvos ka-riuomenės šventė. Tą reikš-mingą įvykį šiandien minime ir mes Los Angeles, Kalifor-nijoje.

Lietuvių tauta didžiai no-rėjo nepriklausomybės. Be kariuomenės priešų nepri-versi paklusti. Tais laikais daug reikšmingų kautynių įvyko, pasirašyta taikos su-tarčių. Lenkija, vos praslin-kus dviem dienom, panieki-no jų pasirašytą su Lietuva taikos sutartį, puolė atitrauk-tą Lietuvos kariuomenę, oku-pavo Vilnių su plačiomis sri-timis ir dabar tebelaiko oku-pavusi daug lietuviškų vietovių.

Su Sovietų Rusija Lietu-vos respublika taikos sutartį pa-sirašė Maskvoje 1920.07.12 d. Joje yra ir Lenino parašas. Toje sutartyje ir taip įrašyta:

"Remdamiesi Rusijos fe-deratyvinės socialistinės ta-rybinės respublikos paskelbtą-ja tautų apsisprendimo teise apsispręsti ligi joms visiškai atsiskiriant nuo valstybės, kurios sudėtyje yra, Rusija be jokių užkulisinių minčių pripažįsta Lietuvos valstybės savarankiškumą ir nepriklau-somybę su visomis iš tokio pripažinimo einančiomis ju-ridinėmis pasėkomis ir gera valia, taip pat visiems am-žiams atsisako nuo visų Rusi-jos suvereniteto teisių į lietu-vių tautą ir josios teritoriją". (Petras Klimas, "Iš mano atsimi-nimų", psl. 255, Boston, 1979).

Deja, sovietų Rusija 1940 m. birželio 15 d. okupavo Lietuvos respubliką, tuojau pradėjo žudyti, kankinti, nai-kinti lietuvių tautą.

Lietuvių partizanai 1941. 06.23. privertė Sovietų Rusi-jos skaitlingus įvairios kariuo-menės vienetus pasitraukti iš Lietuvos, pasinaudojus Vo-kietijos paskelbtu karu So-vietų Rusijai.

Vokietijai pralaimint An-trąjį pasaulinį karą, Sovietų Rusija vėl okupavo Lietuvą 1944 metais. Tūkstančiai lietuvių partizanų pradėjo ko-

voti su okupacine kariuome-ne ir jų talkininkais sribais. Per eilę metų lietuviai hero-jiškai kovėsi su pavergėjais. Vienam kritusiam lietuviui partizanui tolygiai krisdavo 10 rusų ar jų vienminčių. Manoma, kad tokiose kauty-nėse žuvo apie 30,000 lietu-vių partizanų, tai jie nudėjo apie 300,000 rusų ir lietuvių tautos priešų. Tuo didvyriai lietuviai partizanai įrodė, kad neken-čia okupantų ir siekia pilnos Lietuvos nepriklausomybės.

XVIII amžiuje lietuvių tautos priešai tris kartus dali-no Lietuvą ir ją kaip valstybę išbraukė iš žemėlapių. Tikė-ta, kad iš naujo Nepriklauso-mybei pakilusi lietuvių tauta, jos vadai 1990 m. kovo mėn. 11 d. reikalaus lietuvių tautai priklausantių teritorijų. Deja!

Jungtinėse Amerikos Val-stijose Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas 1991 metais ELTOS Informacijos nr. 12 (2301), paskelbė:

"Mažoji Lietuva yra lie-tuvių tautos ir jos gentainių žemė nuo seniausių laikų. Jokia kita tauta ar valstybė neturi pirmumo teisės į jos teritoriją. Baigiantis karui, sąjungininkai pavedė Sovietų Sąjungai laikinai administruo-ti Mažąją Lietuvą, įskaitant Karaliaučių (Kaliningrado sritį). Sovietų Sąjunga, pikt-naudžiaudama pasitikėjimu,

išteriojo arba išvarė to krašto gyventojus, sugriovė ūkį, ko-lonizavo šalį svetimais žmo-nėmis ir pavertė ją didžiule ir grėsminga militarine baze. Todėl VLIKO baigiamųjų darbų seimas kreipiasi į di-džiasias Vakarų valstybes, prašydamas, kad iš Mažosios Lietuvos būtų išvestos visos karinės pajėgos ir kad ta šalis būtų sujungta su Lietuva.

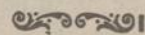
Rytų ir Pietų Lietuvos sienos, einančios etnografi-nėmis lietuvių tautos žemė-mis, yra apspręstos 1920.07.12 Lietuvos Respublikos ir Sovietų Rusijos Taikos sutartimi.

Seimas skatina visus lie-tuvius remti pastangas taikiu būdu atstatyti lietuvių tautos teises Rytų, Pietryčių ir Pietų Lietuvoje".

Tas ELTOS biuletenis parašytas ir išsiuntinėtas į įvairias valstybes lietuvių, anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis.

Šimtmečiais Lietuvos ir lietuvių kariuomenė, šauliai, savanoriai, partizanai vyrai ir moterys, jaunimas didvyriš-kai kovojo su įvairiais lietuvių tautos priešais. Tikėkime, lietuvių tautos ryžtas nesustos.

Lietuvių tautos niekas negali sunaikinti, tiktai pati lietuvių tauta.

NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTĖS MINĖJIMAI

PHILADELPHIJOJE

Lietuvių bendruome-nės Philadelphiajos apylinkės valdyba ruošiasi iškilmingai paminėti vasario 16-tąją, Lie-tuvos Nepriklausomybės šventę. Minėjimas įvyks sek-madienį, vasario 18d. prade-dant šv. Mišiomis 10:30 val. rytą šv. Andriejaus lietuviš-koje parapijoje, (19-ta ir Wa-llace gatvių sankryžoje). Or-ganizacijos kviečiamos daly-vauti su savo vėliavomis, moterys bei jaunimas pasi-puošti tautiniais rūbais ir įsi-jungti į procesiją.

Akademine minėji-mo programa bus tęsiama 2 val. pp. Lietuvių namuose (Lithuanian Music Hall), 2715 E. Allegheny Ave. Pag-

rindinę šventei skirtą kalbą pasakys jaunos kartos visuomeninkas Edvardas Tuske-nis, pereitą rudenį pradėjęs dirbti Lietuvos ambasadoje Washingtone ambasadoriaus patarėju ryšiams su visuome-ne. Gimęs New Yorko vals-tijoje, augęs Chicagoje, Ed-vardas buvo veiklus jauni-mo organizacijų dalyvis. 1989-1991 metais Edvardas dirbo Lietuvoje, Sąjūdžio in-formacijos agentūroje Vil-niuje ir po Kovo 11-tosios - Lietuvos respublikos Aukš-čiausios tarybos informacijos biure ir AT prezidiumo sek-retariate. Edvardas taip pat yra dirbęs Laisvosios Euro-pos radijo lietuvių skyriuje Miunchene ir bendradarbia-

vęs žurnale "Pasaulio lietu-vis", "The Lithuanian Re-view" ir "The Baltic Inde-pendent". Asmeniškai pergy-venęs Lietuvai kritiškiausius įvykius ir šiuo metu dirbda-mas nepriklausomai Lietuvos respublikai, Edvardas Tuske-nis yra jauna, bet su plačia patirtimi asmenybė.

Minėjime dalyvaus ir lietuvišką visuomenę pas-veikins bei miesto proklama-ciją įteiks Philadelphiajos me-ras Ed Rendell.

Meninę minėjimo dalį atliks tautinių šokių gru-pė "Žilvinas", vadovaujama Esteros Washofsky. Tai įvai-raus amžiaus ir kelių Ameri-

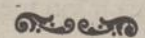
kos lietuvių kartų tautinių šo-kių mėgėjų grupė, kurios tar-pe yra ir vienas ne lietuvių tautybės šokėjas, pedagogas Alex Cox, grupės akordio-nistės bei LB apylinkės val-dybos narės Lynn Cox vyras. Programoje taip pat dalyvaus Vinco Krėvės šeštadieninės lituanistinės mokyklos moki-niai. Po minėjimo bendros visų atsilankiusiųjų vaišės ir pabendraavimas toje pačioje M. Konstantino Čiurlionio salėje.

Philadelphiajos LB apylinkės valdybą sudaro: pirmininkė Roma Krušienė, Tomas Danta, Jeanne Dorr, Carl Kazakauskas ir Lynn

Cox. Vasario 16-tosios minė-jimo rengimo darbuose talki-na visa eilė vietinių lietuviš-kių organizacijų narių.

Primintina, kad Phi-ladelphiajos LB apylinkė turi savo radijo pusvalandį "Ben-druomenės balsas" girdimą kiekvieną šeštadienį 9 val. ryte per radijo stotį WTEL 860 AM banga. Kviečiame klausytis "Bendruomenės balso" laidų, kuriose smul-kiau pranešama apie vietinę veiklą ar galimus įvykių pa-sikeitimus dėl žiemos orų.

Teresė Gečienė

Dar kartą nužemintos skrydžių kainos į Lietuvą

N.Y. – VILNIUS – N.Y.
\$450 plus taxai Finnair linija

Paskutinė išskridimo data – vasario 29

VYTIS TRAVEL

40 - 24 235 St.
Douglaston NY 11363
Tel. 718-423-6161
800-77-VYTIS

Mielai

**DR. IRENAI
GIEDRIKIENEI**

mirus, jos vyrą inž. STASĮ GIEDRIKĮ giliai užjaučiame ir kartu liūdime

J.E. Šišai

SPAUDOJE: APIE PAVOJŲ IŠ VIDAUS

1996-I-19 d. DARBININKO vedamajame buvo įrašytas toks teigimas: "Lietuvoje didžiausią pavojų kelia jos pačios žmonės. Nebijokite jokių išorės priešų. Mes patys save sunaikinsime, jeigu ne fiziškai, tai moralškai, dvasiškai jau tikrai. Štai kur tikroji Lietuvos pradžia." Vartydamas po švenčių iš Lietuvos Ameriką pasiekusią spaudą, iš 1995 gruodžio mėn. TREMTINIO numerių išrinkau keletą DARBININKE nurodyto pavojaus pavyzdžių:

Kol kas dar ne valstybinė šventė

Lietuvos komunistai smagiai paminėjo savo persivadinimo į LDDP penketį. Minėjimo dieną partijos funkcionieriams buvo plačiai atvertos Seimo įstaigų ir ministerijų durys. Jie buvo pavaišinti pietumis Vilniaus "Judojito riterio" restorane. Oficialios iškilmės vyko "Karinolinos" viešbutyje ir Operos teatre. Minėjime kalbą sakė "nepartinis" prezidentas A. Brazauskas. Jis gyrė gyvenimo gerėjimą. O buvęs premjeras ir Pramonininkų konfederacijos prezidentas B. Lubyš teigė, jog "Lietuvos ateitis yra gūdi".

Šio renginio išvakarėse A. Brazauskas "Dienoje" gailavo dėl žodžio "draugas" nevartojimo. Kaip žinoma, dabar kultūros ministro J. Nekrošiaus pasiūlymu oficialus partinis kreipinys laikomas žodis "bičiulis". A. Brazauskas gyrė LDDP, teigdamas, kad šiai partijai būdingas "nuosaikumas, nesiblaškyimas, gerai apmąstyti ir kvalifikuoti siūlymai".

LDDP penkmečio proga žinomas filosofas V. Radžvilas sakė, jog kalbėti apie šios partijos vadovybės nuosirdžias simpatijas Lietuvos nepriklausomybei, juo labiau apie jos indėlį į atsiskyrimo kovą, yra beprasmiška. Anot V. Radžvilo LDDP yra nusikalstamos kilmės klanas, kurio svarbiausias tikslas – bet kokia kaina išlaikyti valdžią ir gerai gyventi.

"Todėl šia prasme ta partija neturi jokių perspektyvų evoliucionuoti į demokratinio tipo partiją" – teigė V. Radžvilas.

Kagebistai pampsta

KGB pulkininkas R. Vaigauskas, jau turintis Kino studijoje restoraną, atidarė šalia judriausios sostinės magistralės ir "Litekspo" parodų rūmų dviejų aukštų modernų prekybos centrą "Promenadas". Atidarymo ceremonijoje Vyriausybei atstovavo Socialinių ir valdymo reikalų

ministras M. Stankevičius. Tarp rinktinės publikos buvo daug R. Vaigausko kolegų, irgi tapusių verslininkais.

Istorijos klastotojai

Konferencija "Moteris ir rezistencija Lietuvoje" priėmė rezoliuciją "Dėl Lietuvos istorijos klastojimų". Joje sakoma, kad LDDP, tyčiodamasi iš Lietuvos patriotų ir partizanų, vėl juos vadina banditais, o kolaborantai ir nomenklatūrininkai pagerbiami valstybinėmis pensijomis. Komunistų partiją ir jos vadus stengiamasi padaryti pagrindiniais kovotojais už nepriklausomybę. Pekino moterų konferencijai parengtame leidinyje beveik nieko nerašoma apie pokario rezistenciją, o ištisas skyrius skirtas bolševikų "partizanei" Mašai Melnik, anos ir dabartinės valdžios vadinamai Maryte Melnikaite. Jau minėtoje Pekino konferencijoje Lietuvai atstovavo K. Prunskienė ("Šatrija") ir kitos LDDP patikėtinės.

Nomenklatūrininkų klestėjimo metas

Socialinės apsaugos ministerijos Valstybinių pensijų skyriaus viršininkė A. Miškinienė sakė nežinanti, kas ir kiek dabar moka pensijų buvusiems kagebistams. Užtat buvusiems sovietinių represinių organų darbuotojams – vidaus reikalų, prokuratūros sovietmečio stažas skiriant valstybinę pensiją įskaitomas beveik dvigubai, taikant koeficientą 1,8. Štai valstybinės pensijos paskirtos tokiems sovietmečio veikėjams kaip Kiriuščenko, Diržinskai-Piliušenko, Drobnui, Morčūnui ir daugybei kitų. Neatsitiktinai partinis "organas" "Diena" paskelbė liaupsų kupiną straipsnį, skirtą Motiejaus Šumausko gimtadieniui, kuriame kitas žinomas LTSR veikėjas K. Meškauskas giria pusiau beraštį Stalino "saulės nešėją", koks tas buvęs tvirtas, principingas ir kiek daug Lietuvai nusipelnęs bolševikas.

Kreipsis į Konstitucinį teismą

Tėvynės Sąjungos frakcijos atstovas Seime E. Jarašiūnas sakė, kad frakcija nutarė kreiptis į Konstitucinį Teismą ir apskųsti prezidento A. Brazausko dekretą dėl R. Vaitekūno paskyrimo Vidaus reikalų ministru. Lietuvos Konstitucijos 141 straipsnis teigia, kad "asmenys, atliekantys tikrąją karo ar alternatyvią tarnybą, taip pat neišėję į atsargą KA sistemos, policijos ir vidaus tarnybos karininkai, puskarininkiai ir liktiniai negali būti Seimo ir sa-

Gimusi Kaune. Augo Seredžiuje. Tėvai–mokytojai Ona ir Petras Griškėliai. Gimnazijos pirmą klasę baigė Vilkiijoje, toliau gimnaziją lankė Hanau, Vokietijoje, o baigė Detroite. Bakalauro laipsnį įsigijo 1960 m. Wayne State universitete Michigane anglų kalboje – kūrybinėje rašyboje. Nuo pat mažų dienų myli lietuvių kalbą, knygas ir literatūrą.

Dar būdama gimnazijoje išitraukė į lietuvišką veiklą. Pirmosios pareigos buvo vadovauti jaunesniųjų skaučių draugovei "Neringos" tunte, Hanau stovykoje, 40 metų dirbo su lietuvišku jaunimu, ypač Lietuvių skautų sąjungoje, kur yraėjusi įvairias pareigas, buvusi L.S.S. tarybos narė. Viena iš pirmųjų penkių lietuvačių J.A.V., kuri užbaigė amerikiečių Miško ženklo vadovų mokyklą. Už skautišką darbą apdovanojta Padėkos ir Lelijos ordiniais. Dėstė literatūrą "Žiburio" lituanistinėje mokykloje ir yra vadovavusi tėvų komitetui. Priklauso sporto klubui "Kovui". Dievo Apvaizdos lietuvių parapijoje daugelį metų buvusi tarybos narė ir vysk. P. Baltakio sielovados tarybos narė. J.A.V. Lietuvių bendruomenės Det-

Liūda Rugienienė

Clevelando Vasario 16-tosios minėjimo kalbėtoja

roito apylinkėje dirbo keliose valdybose. Krašto valdyboje buvo informacijos reikalams irėjo protokolų sekretorės pareigas. 1993 m. kartu su Visuomeninių reikalų taryba suorganizavo politinę – visuomeninę konferenciją Detroite. Šiuo metu yra Michigano apygardos pirmininke, J.A.V. L.B. tarybos narė ir 1992 m. buvo Pasaulio lietuvių bendruomenės Seimo atstove. Yra dalyvavusi visuose Seimuose, išskyrus pirmąjį. Periodinėje spaudoje rašo nuo

pat jaunystės visuomeniniais ir pastaruoju metu politiniais klausimais. Už žurnalistiką buvo dienraščio "Draugo" premijuota. Lietuvos 600 m. krikščionybės sukakties proga parašė jaunimui knygą "Pasikalbėkim, Dieve". J.A.V. Lietuvių bendruomenės taryboje priklauso Visuomeninių reikalų komisijai ir yra išrinkta į Lietuvos Respublikos Seimo ir J.A.V. Lietuvių bendruomenės komisiją. Kartu su vyru Algiu užaugino tris vaikus, Daivą, Algį ir Giją.

LIETUVIŲ FONDAS PRANEŠA,

kad prašymai 1996 metų švietimo, kultūros paramai ir įvairiems projektams turi būti

• • •

Kiek žmonių yra kada gavę "neslidžių" Naujųjų Metų linkėjimų? O "Dirva" gavo. Ir dėkingai priėmė. Kad taip tokie linkėjimai tiesiog į Dievo ausį nueitų, nes "slystelėjimai" net naktimis vaidenasi. Šį kartą paslydome, kai New Yorko žinių žiupsnį, parašyta P.Palio, pavadiname "Žiniomis iš Chicagos" ("Dirva, nr. 2). Įdomu, kiek newyorkiečių susirūpino, kad jų Kultūros židinys tapo perkeltas į Chicago... Atsiprašome. Red.

• • •

vivaldybių tarybų nariais. Jie negali užimti renkamų ar skiriamų pareigų civilinėje tarnyboje, dalyvauti politinių partijų ir politinių organizacijų veikloje". O ministras R. Vaitekūnas yra ir kariškis (netgi generolas), ir rinktas ministras. Pats generolas teikėsi pripažinti tokį Konstitucijos straipsnį, bet sakė, kad jį "bus galima įgyvendinti vėliau". Tad ko gi norėti, kad piliečiai laikytųsi įstatymų, jeigu didysis teisėtvarkos sargas ir valstybės galvos jų nesilaiko?

Vadovas Kirkilas

LDDP pirmininko pavaduotojas G.Kirkilas, vėl paskirtas vadovauti LDDP "rinkimų kampanijai, labai išsižeidė dėl Lietuvos spaudoje

prisiųsti ne vėliau kaip iki šių metų kovo mėn. 15 dienos.

Prašymai studentų stipendijoms turi būti prisiųsti iki balandžio mėn. 15 dienos. Prašymų anketos Lietuvių fondui turi būti gražintos paštu arba įteiktos Lietuvių fondo raštinėje asmeniškai.

Faksu prisiųstos anketos nebus priimanamos.

Prašymų anketos stipendijoms bei paramai yra gaunamos šiuo adresu: Lietuvių fondas, 14911 127th Street, Lemont, IL. 60439.

Telefonas (708) 257-1616.

Juozas Končius

LF atstovas informacijai

KALBOS PIKTŽOLĖS

Kažkas reiškia "nežinia kas", **Kas nors** reiškia "gal šis, gal tas". Dėl to

ne: reikia **kažko** (nežinia ko?) užkasti,

o: reikia **ko nors** (gal šio, gal to) užkasti.

ne: vistiek **kažką** tai (nežinia ką?) galėsi padaryti,

o: **ką nors** (gal šį, gal tą) galėsi padaryti.

Kur galime pritaikyti "gal šis, gal tas", nesakykime "kažkas", o "kas nors". Oš.

pasirodžiusių straipsnių, kad valstybinės pensijos skiriamos buvusiems nomenklatūrininkams. Pasak G. Kirkilo, anie tiesė kelius, saugojo kultūrą ir kalbą. Tai negi G. Kirkilas nežino, kad ne tik LKP CK, bet ir rajkomuose jokie dokumentai nebuvo rašomi lietuviškai. O ir pats dabartinis Prezidentas, jau Atgimimo metais pasirašydamas partinio turto dalybų dokumentą, su Burokevičiumi pasirašė jį kirilica.

Kaip savo namuose

Lietuvoje viešėjo grupės Rusijos agitatorių, kurie, sukvietę čia gyvenančius Rusijos piliečius, ragino balsuoti už kandidatą į Valstybės Dūmą V. Bryncalovą. Šis "naujasis rusas" yra milijardierius

ir "Fercina" koncerno, gaminančio 30 proc. Rusijos vaisių, savininkas. V. Bryncalovo asmeninėse sąskaitose bankuose yra 2 milijardai dolerių. Nepaisant to, kad milijardieriaus agitatoriai dalino susirinkusiems dovanas ir tualetinį kremą už 25 JAV dolerių, vietiniai jedinstvenininkai vis tiek sakė balsuosią už Žirinovskį ir Ziuganovą. Jie taip pat skundėsi savo "teisių pažeidimu" Lietuvoje. Šiuose Rusijos agitatorių renginiuose dalyvavo ir mūsų valdžios bičiulis jedinstveninkas V. Ivanovas.

Komentariai, manau, nereikalingi.

Antanas Dundzila
1996-I-22

LENKIJA TURISTO AKIMIS

Henrikas Stasas

(Tęsinys)

Viename kalnų restorane valgėme vakarienę, kur nedidelis liaudies ansamblis visą vakarą džiugino svečius gražia programa. Tai buvo žavėtinai lenkų folkloro vakaras su spalvingais tautiniais šokiais, instrumentine muzika ir dainomis. Tokia folkloro programa atitiko ir restorano aplinkai, nes res-

šis ordinas buvo įsikūręs Vengrijoje, iš kur vėliau paplito po kitus Europos kraštus. Jogaila ir Jadvyga šį ordiną labai protegavo ir leido jiems statyti vienuolyną prie Čenstakavos.

Vienuolynas įsikūręs Čenstakavos aukštumoje vadinama Jasna Gora (šviesi aukštuma). 1384 metais kunigaikštis Vladislovas šiam

mė būti sunaikintam. Tada kunigaikštis Vladislovas jį su palyda vežė į Sileziją. Tačiau pasiekus Čenstakavą sustemo, ir jie buvo priversti nakvoti. Sekantį rytą, kai karalius su palyda ruošėsi keliauti toliau, pastebėjo, jog paveikslas tiek pasunkėjo, kad jo negalėjo iš vietos pajudinti. Vladislovas tada kreipėsi į madoną prašydamas patarimo, kaip su paveikslu pasielgti. Ir štai Marija jam sapne patarė paveikslą palikti vietoje, kad šis iš Jasna Gora (šviesios aukštumos) šviestų ne tik Lenkijai, bet ir visam pasauliui. Tokiu būdu paveikslas liko Čenstakavoje. Paveikslas buvo pakabintas vienuolyno bažnyčioje ir ta diena buvo paskelbta Čenstakavos Marijos švente.

1430 metais vienuolyną užpuolė plėšikai. Nužudę keletą vienuolių, nuo altoriaus nuplėšė Marijos paveikslą ir jį suplėšė į tris gabalus. Laimei madonos veidas su kūdikiu paliko sveikas. Tada vienas iš plėšikų išsitraukė kardą ir kirto tris kartus į Marijos veidą. Nors stebuklingasis paveikslas po šio įvykio ir buvo labai rūpestingai restauruotas, tačiau kirčių žymių nepavyko pašalinti. Šios žymės ir dabar labai ryškiai matosi.

Čenstakavos Juodoji Madona, kaip žinome, yra lenkų tautinio pasididžiavimo ir tikėjimo simbolis. Tad 1656 metais ji buvo paskelbta Lenkijos karaliene. Popiežius Klemensas buvo atsiuntęs madonai karūną, tačiau ją 1909 metais kažkas pavogė nuo altoriaus. Taip pat ir madonos brangūs, perlais apsiuvinėti rūbai buvo nuplėšti ir pavogti. Dabar madona panašiu rūbu puošiama tik Didįjį Ketvirtadienį ir po ceremonijų rūbas nuimamas ir padedamas į bažnytinį brangenų spintą. Stebuklingasis paveikslas dabar kabo Mergelės Marijos bažnyčioje virš didžiojo altoriaus. (Bus daugiau)

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

FORT MYERS, FLORIDA

Lietuvos Laisvės forumas rengia Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo minėjimą kovo 10 d., 1:30 val. p.p. MRS. APPLETON BUFFET patalpose, Fort Myers, 7091-11 College Parkway.

Prieš minėjimą visi dalyviai, atskiroje minėjimo salėje, kviečiami pietums. Po vaišių prasidės minėjimo programa.

Prašome visus vietinius lietuvius ir atvažiavusius žiemoti svečius gausiai dalyvauti. Dėl smulkesnės informacijos skambinkite: (941) 332- 2951 (Fort Myers), arba (941) 649-0628 (Naples) V. Chainauskas

Krokuvo rotušės bokštas.

H. Staso nuotr.

★★★★

NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTĖS MINĖJIMAI

CHICAGOJE

Lietuvos nepriklausomybės - Vasario 16-tosios šventė įvyks vasario 11 d. Tos dienos rytą įvyks pamaldos: Gimimo Šv. M. Marijos bažnyčios aikštėje 10 val. bus vėliavų pakėlimas, 10:30 val. ryto pamaldos, šv. Mišias atnašaus kun. Jonas Kuzinskas, giedos parapijos choras, kuriam diriguoja Antanas Linas. Vargonais gros muz. Ričardas Sokas.

Liuteronų evangelikų Tėviškės parapijos bažnyčioje pamaldos bus 10:30 val. ryto, kurias laikys vysk. Anas Dumpys. Ziono liutuvų evangelikų liuteronų bažnyčioje pamaldos 11:00 val. ryto laikys kun. Jonas Juozapaitis.

Oficialus nepriklausomybės šventės minėjimas prasidės 2:00 val. po pietų Marijos mokyklos auditorijoje su Lietuvos ir Amerikos himnais, kuriuos giedos Mary Kinčius, akompanuojant muz. Leonardui Šimučiui. Lietuvos garbės konsulas Vytautas Čekanauskas iš Los Angeles pasakys pagrindinę kalbą. Meninę dalį atliks "Dainavos" ansamblis, kuriam diriguoja Andrius Polikaitis. Prie fortepijono muz. Ričardas Sokas.

Ne tik Chicago, bet ir visų kitų apylinkių lietuviai kviečiami atvykti į šį pagrindinį mūsų tautos nepriklausomybės šventės minėjimą. Šiomet jau bus 78 metai, kai buvo paskelbta Lietuvos nepriklausomybė.

★★★★★★★★

LB COLORADO APYLINKĖ

Šventinis minėjimas įvyks sekmadienį, vasario mėn. 25d., St. Anthony Society salėje, 3055 W. 72nd Ave., Westminster.

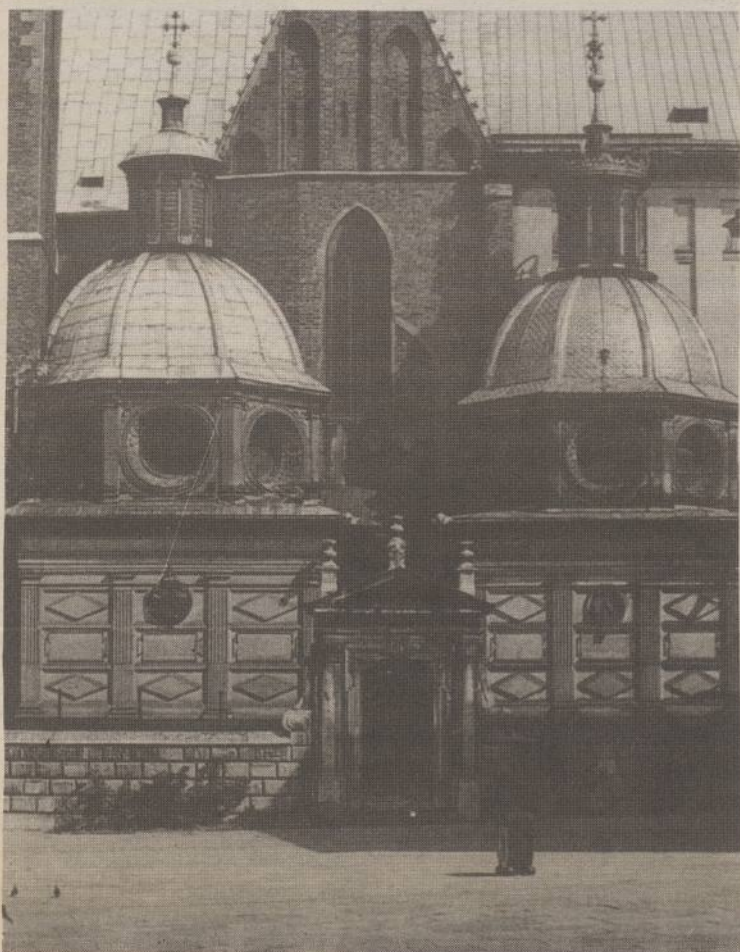
Minėjimas prasidės 12:30 val. p.p., bilietai kaina (su gėrimais ir pietumis): \$12.00 nariams ir kitiems su rezervacijomis, \$15.00 svečiams ir tiems be rezervacijų, \$10.00 studentams ir pensininkams.

Dėl rezervacijų skambinkite Arvydui tel: 427-3394, ne vėliau kaip trečiadienį, vasario 21d.

Programoje kalbės Petras Kazlas, "Rūtos" tautinių šokių narys ir Colorado apylinkės vicepirmininkas. Jis pasisakys Lietuvos Nepriklausomybės ir JAV Liutuvų bendruomenės temomis.

Petras gimė 1969 metais Bostone, MA, kur užaugo ir subrendo lietuviškoje dvasioje. Šiuo metu jis universitete ruošiasi daktarato laipsniui, elektros inžinerijos srityje. Bostone jis buvo labai aktyvus daugelyje lietuviškų organizacijų ir yra vienas iš Petro Čepėno Jaunimo fondo įsteigėjų. Šis fondas skatina Amerikos lietuvių studijuoti Lietuvoje ar kitu būdu su Lietuva susipažinti ir reikalui esant padeda su stipendijomis. Jis taip pat yra vietinis Pasaulio liutuvų jaunimo kongreso atstovas.

Minėjimo proga vasario 25d. norime padaryti grupinę nuotrauką. Kviečiame ponias ir paneles pasi-puošti tautiniais rūbais.

Krokuvo Vavelio katedra ir XVII šimtmečio barokiniai vartai.

H. Staso nuotr.

toranas pastatytas miške iš tašytų rastų su dideliu salėje malkomis kūrenamu židiniu. Tai buvo paskutinis vakaras Zakopanėje, kuris paliko mums labai malonius išpūdžius. Paskutinis mūsų kelionės taškas buvo Čenstakava.

Ankstų rytą palikome Zakopanę su rūke paskendusiom kalnų viršūnėmis ir sidabriniais rasos lašais spindinčiom pievomis. Dar toli nuo miestelio tęsėsi tipingi kalniečių namai ir juos supantys paskutinių vasaros žiedų darželiai. Nutolus nuo kalnų šlaitus dengiančių spygliuočių miškų, autobusas vėl riedėjo per lygumas iki pasiekėm Čenstakavos kalkakmenio aukštumas. Pasiekus Vartos upę ir mažosios Lenkijos (Malopolska) ribą, skiriančią nuo Silezijos, įvažiavome į Čenstakavos rajoną.

Čenstakavos sritis jau buvo žinoma 14 amžiuje, kada ją valdė kunigaikštis Vladislovas. Tačiau plačiau pradėjo garsėti, kada iš Vengrijos čia atvyko paulistai ir įkūrė Čenstakavoje vienuolyną. Šio ordino patronu laikomas Šv. Paulius, gimęs apie 230 metus senojo Egipto sostinėje Thebuose. Pirmiausia

vienuolynui padovanojo stebuklingą Marijos paveikslą - "Juodąją Madoną". Šį paveikslą jis atsivežė iš Ukrainos Belz vietovės. Paveikslas nutapytas pagal legendą ir mokslininkų sukurtą versiją.

Pagal legendą šv. Mergelės Marijos ir jos sūnaus portretą, prašant Jeruzalės krikščionims, nutapė evangelistas Lukas. Tuo metu Marija kaip tik gyveno Jeruzalėje, šv. Jono namuose. Lukas portretą nupaisė ant stalo lentos, kuri manoma pagaminęs pats Kristus arba šv. Juozapas. O portreto juoda spalva manoma atsiradusi per ilgą laiką deginant arti žvakes.

Tuo tarpu mokslininkai yra sukūrę kitą atsiradimo versiją. Jie spėja, kad ikona galėjo būti sukurta Graikijoje ar Italijoje, maždaug prieš 1000 metų. Tačiau manoma, kad krikščionių persekiojimo laiku Jeruzalėje, paveikslas buvo išvežtas ir 326 metais perkeltas į Konstantinopolį ir pavestas šv. Elenai globoti. Iš Konstantinopolio kaip vestuvinė dovana atvežtas į Ukrainą, Belz pilį. 1382 metais minėtos vietovės pilį užpuolė totoriai ir paveikslui kilo grės-

VILKO VAIKAI

Esame skaitę ir girdęję apie pokarinį Rytprūsių žmonių veržimąsi į Lietuvą, ieškant duonos ir pastogės. Gėrėjoms ir didžiavoms lietuviais, kurie patys sovietų apiplėšti ir nuskurdinti, dalinasi tuo, ką turėjo su alkanesniais ir vargingesniais už save. Bet visa, ką girdėjome, skambėjo neapibrėžtai, atitrauktai, lyg per rūką. O buvo tai tikri žmonės, kuriuos baisus vargas, tiesiog mirtis vijo iš prapuolusių namų, vijo į Lietuvą, kur,ėjo gandas, dar "yra kas valgyti".

Apie šiuos žmones, daugiausiai vaikus, rašo su jais, jau užaugusiais ir pasenusiais, kalbėjusi Silvija Peleckienė savo knygoje "Sugriautų namų vaikai" (leido ir spausdino AB "Klaipėdos rytas", Baltijos pr. 10, 5799 Klaipėda). Ji surinko į vieną knygą uždokumentuotus 25 iš namų išvarytų, apiplėštų, elgetomis paverstų žmonių gyvenimus. Iš tų pasakojimų aiškėja neišpasakytas okupantų žiaurumas, beatodairiškas naikinimas sodybų, šeimų, žmonių, gyvulių – visko, kas judėjo, visko, kas ko nors verta buvo. Šituose griuvėsiuose, badu išmirus desperatiškai besirūpinančioms motinoms, liko apstulbę bejėgiai vaikai, tų pačių motinų ar kitų žmonių patarti keliauti į Lietuvą. Ir jie keliavo.

Išgąsdinti, likę be globėjų, sutinę nuo bado, purvini, šašuoti, utėlių ėdami, keliavo, gyvybės išlaikymo instinkto vedami, nešdamies su savim ne tik savų namų ir šeimininkų, ir netolimos vaikystės ilgesingus atsiminimus, bet ir mirties siaubą, nes visur aplink save matė gausybę lavonų. Matė ir savo broliukus ir sesutes ir motinas kelyje mirstančius, likusius gulėti pakelės grioviuose ar sumestus į bendras duobes. Jie buvo liudininkai ir nuožmaus sužvėrėjimo. Jie matė ir saviimi patyrę žmones mušamus, spardomus, įvairiais įrankiais žudomus, prievartaujamus, net ir vinimis prie sienų ar stalų prikalamus, nukryžiuojamus.

Ir apie visa tai rašo S. Peleckienė savo knygoje. O rašyt reikėjo, kad iškiltų aiškėn, kad nepaskęstų abejingume ir užmiršime ši baisi tautžudystė, nušlavusi Rytprūsius, sunaikinusi ir žmones, ir kraštą. Reikėjo tautžudystę parodyti iš žudomųjų perspektyvos.

Lietuvai atgavus nepriklausomybę, vilko vaikai, kaip juos vokiečiai vadino, susibūrė į bendriją "Edelweis". Jų sąrašas 206 vardai. Tai liūdno likimo žmonės, kuriems svetimi tapo savais, o savi svetimais. Tai žmonės, gimę ir augę ne Rusijoje, o krašte, kuris turėjo labai savitus baltiškumus, nors ir suvokietintus pavadinimus, o dabar gauna jie pasus su įrašais, kad jie gimę Rusijoje. Tai žmonės, kurių gyvenimuose tautžudystė tebesitęsia.

Kadangi knyga sunkiai gaunama, susipažinimui perspausdinsime jos ištrauką.

Oš.

PASKUTINĖ PRŪSŲ PILIS

Jonas Minkevičius

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

Akmėnys labai apgalvotai, tektoniškai eilėmis sukrauti ir beveik be plyšių priglausti, priderinti vienas prie kito. Akmenų surišimui nenaudotas joks skiedinys. Nėra net paprasčiausio molio pėdsakų. Grynų gryniausios akmenų sienos. Jos dėtos be įleistų pamatų, tiesiog ant žemės paviršiaus, ant sauso, žvirgždėto grunto. Apatiniai akmenys visų didžiausi, kone metrinių. Sienų storis apačioje – apie 1, 20 m, viršuje siauriau – apie 80 cm. Išlikęs sienų aukštis visu aptvaro perimetru beveik vienodas – apie 4m. Neatrodė, kad jos būtų aukštesnės ir vėliau nugriautos. Mūro paviršius, kiek leidžia lauko akmenų forma, kruopščiai išlygintas. Sienoje nėra jokios angos. Jos visiškai aklos, išskyrus vieną, šiaurinę, kurioje žiovėjo didžiulis, neužstatytas ir niekuo neperdengtas, atviras tarpas. Apatinė tarpo dalis buvo gana plati – apie 3,0m, o viršutinė – dvigubai platesnė. Tai aiški vartų, įvažiavimo, įėjimo vieta. Buvo matyti, kad ji neišgriauta, bet nebaigta statyti, iš abiejų angos pusių sienų akmenų eilės nuosekliai trumpėja nuo apačios į viršų, taikant, kad akmenys nenuvirstų. Čia nebuvo galima įžvelgti jokių vartų angos formos pradmenų, tik netaisyklingas, bestatant susidaręs trapezinis tarpas. Beje, ir visas statinys, nors atrodė nedaug betūko iki pa-

baigos, akivaizdžiai bylojo, kad likęs nebaigtas, dabartiniais terminais kalbant, neįvestas eksploatacijon, paliktas ir užmestas.

Iš karto kilo svarbiausias klausimas, kuris vertė nedelsiant, čia pat vietoje ieškoti atsakymo ir jį pagrindžiančių argumentų: kokia šio statinio paskirtis, funkcija, kam jis turėjo būti panaudotas, kam reikalingas? Be to, kas ir kada jį statė? Atsaką į pirmąjį klausimą nulėmė tai, kad šis statinys neturėjo jokių, bent kiek būdingo kokio nors ūkinio pastato tipologinių, konstrukcinių ar planinės – erdvės struktūros požymių. Nebuvo nieko bendro nei su tvartu, – net su diendaržiu, nes kas gi krautų šitokias 4m. aukščio akmenines sienas gyvuliams laikyti, – nei su sandėliu, dirbtuve, nei juo labiau su gyvenamuoju būstu. Tokio didelio ploto erdvę neįmanoma uždengti lubomis be vidaus atramų, o ir stogo dydis bei aukštis taptų visai nereali. Be to, nebūtų jokio apšvietimo. Net jeigu manytume, kad perdangos kažkada buvo medinės ir sunyko, turėjo sienose likti sijų lizdai ar kitokios konstrukcijų žymės. Tačiau dabar jose nebuvo jokių pastolių žymių, kurios visada likdavo senosiuose mūruose. Reikšminga, kad nei neapvertame plote, nei aplink jį nebuvo matyti jokių kultūrinio žemės sluoksnio pėdsakų. Aplinkinė žemė neliesta, neišrausta, neišvažinė-

ta. Čia statytas visai naujas statinys, visai naujoje vietoje, iš naujos, anksčiau statybai nenaudotos medžiagos. Įvyko staigus ir didelis kokybinis konstrukcinis šuolis nuo medžio iki akmens mūro. Aptvarto kiemo dydis, akmeninės sienos, jų aukštis, pertvarų ir atramų nebuvimas, darbų apimtis rodė, kad statytojai siekė sukurti ne uždaro tūrio, bet uždaro plano, saugų, nedegantį, sunkiai sugriaujamą statinį. Tai galėjo būti tik neišvengiamos būtinybės ir labai svarbių bendruomenės interesų nulemtas sprendimas.

Jam įgyvendinti reikėjo organizuotų, kolektyvinių pastangų, susiklausymo, vieningos valios ir bendro tikslo suvokimo. Archaiškas konstrukcinis primitivumas bylojo apie ankstyvą tokio pobūdžio statinio kūrimo laiką. Neužbaigtumas – priverstinių aplinkybių pasekmė. Tiek sunkaus darbo ir pastangų padėjės, niekas laisvu noru nebūtų jo apleidęs ir nepanaudojęs... Visi duomenys ir motyvai kalbėjo už tai, kad čia niekas kitas, tik gynybinis statinys – pilis, pirmoji ir paskutinioji vietinių Prūsijos gyventojų, Notangos žemės gynėjų akmeninė tvirtovė. Nei kryžiuočių ordinas, nei vėliau vokiečių kolonizatoriai tokių statinių niekada nestatė, vien tik sukrautų lauko akmenų konstrukcijų nenaudojo. Jų statybos technika buvo iš principo kitokia – išugdyta viduramžių Europos miestų civilizacijos, – prilygo kitoms tuometinės akmenų ir plytų mūro aukšto (Nukelta į 8 psl.)

PONIA IŠ LIETUVOS

Pasakoją Erika Jeschkeit – Irena Smetonienė iš Kauno

Tyliais žiemos vakarais žiūrindama senas nuotraukas, mintimis grįžtu į praeitį, į vaikystę. Ir kiekvieną kartą pagalvoju, kad žmogaus gyvenimas, kokioj šaly jis būtų gimęs, susideda iš grynų atsitiktinumų ir paradoksų. Vieniems jį lemia nugyventi geriau, sočiau, kitiems – skurdžiau. Kartais likimas nukreipia šviesiu keliu, o kartais jis skaudžiai pasišaipo, ir sunku suprasti, už kieno nuodėmės reikia kentėti. Tik per jį aš netekau tėvų, artimųjų, buvau išvaryta iš savo Tėvynės, išmesta iš šiltos gimtosios pastogės, primiršau gimtąją kalbą. Skaudu ne tai, kad aš čia – ne visai namuose, kad mane vadina vokiečių, skaudžiausia tai, kad ir Vokietijoje aš jaučiuosi svetima. Mane ten vadina "ponia iš Lietuvos". Tai kas gi mes, žmonės be tėvynės? Teisus bus tasai, kuris pavadino mus "vilko vaikais". Skaudų gy-

venimo kelią nuėjome. Sunkiai ir mano dalia.

Gimiau Haffwerdero kaime, esančiame Labiau (dabar Poleskas) apskrityje Rytų Prūsijoje, vokiečių valstiečių šeimoje. Gyvenome netoli plataus Grosser Fridrichsgrabeno kanalo, už kurio tęsėsi nedidelė pieva, o už pylimo mėlynavo Kuršių marios. Mėgdavau su broliu Gusteliu vaikščioti marių pakrantėmis. Oras ten kvėpėjo žuvimi ir geltonomis gėlėmis, augančiomis tarp didelių akmenų.

Mūsų šeima buvo didelė: mama Lisbetė, tėvas Gustavas, senelis Opa, senelė Oma, broliai Gustelis ir Dieteris, sesuo Utė, teta Hildė ir pusbrolio Helmuto mama. Gyvenome pasiturinčiai. Žemės seneliai turėjo daug – 80 margų. Auginom daug paukščių, gyvulių. Namas buvo erdvus ir gražus, visur – nepaprasta švara. Gyvenome draugiškai ir linksmai. Žiemą, kai ka-

nalas užšaldavo, tėvas įrengdavo čiuožyklą. Čiuoždavom ir vaikai, ir suaugusieji, grodavo muzika, skambėdavo juokas. Vasarą plaukiadavome kanale, žaisdavome.

Giliai įstrigo atminty paskutinis tėvo laiškas, atkeliavęs iš Norvegijos. Jis ten tarnavo karo laivyne, buvo povandeninio laivo kapitonas. Tėvas ragino viską palikti ir trauktis gilyn į Vokietiją, nes frontas artėja prie mūsų ir gresia dideli pavojai. Mama verkė apsikabinusi senelę ir nusprendė niekur nesitraukti.

Neramūs ėmėme laukti karo. Senelis vakarais mums rodydavo toluomoje švytinčias pašvaistes, girdėjome griaudint. Kaimynai išvažiavo. Ir senelis paruošė vežimą kelionei. Padarė lankus, aptraukė brezentu, prikrovė maisto, rūbų, patalynės, sudėdino mus ir išvažiavome. Mums, vaikams, tai atrodė kaip pramoga, todėl buvo smagu. Na, lyg keliautų čigonų taboras.

Bet netoli nuvažiavome. Keliai buvo pilni tankų, kito-

kių karo mašinų, besitraukiančios kariuomenės. Spaudė šaltis. Vieną vakarą sustojome didelio dvaro kieme, kuriame buvo pieninė. Salėje priklojo šiaudų ir mes sugulėme. Anksti rytą pasigirdo šūviai, po to patrankos sviedinys pramušė sieną. Kilo baisus sąmyšis. Visi klykė, šaukė, kad jau sovietai mus užėmė.

Tai buvo, kiek prisimenu, kažkur netoli Berlyno. Keletas kareivių, buvusių su mumis, greitai persirengė, o uniformas sumetė į krosnį. Nuo dūmų pradėjome kosėti. Tuo metu įėjo du Raudonosios armijos karininkai. Jie elgėsi maloniai. Pasakė, kad mes išlaisvinti, kad niekur neitume, nes lauke vyksta mūšiai. Jie kalbėjo daryta vokiečių kalba. Seneliui parūpo arkliai ir vežime likusi iš avių kailių pasiūta antklodė. Jis sugalvojo atnešti tą antklodę vaikams užkloti, tad pakilo ir išėjo. Daugiau mes jo niekada nematėme. Mus jau saugojo pikti kareiviai su šautuvais.

Kitą naktį moterys apsiklojo šiaudais, o mes gulėjome ant jų galvas padėję kaip ant pagalvių. Mes, vaikai, nesupratome, kodėl mama, būdama tokia graži, apsigobė nešvarią skarą, prisibarstė į galvą pelenų, veidą išsitemė suodžiais, apsirengė ilgą močiutės sijoną. Ji pasidarė panaši į raganą iš pasakos "Jonukas ir Gritutė", kurią vaidindavome darželyje. Tik močiutė mums paaiškino, kad taip turi būti, jeigu nenorime, kad mamytę nutemptų kareiviai.

Vakarais apklodavome ją šiaudais ir guldydavome ant jos savo galvutes. Mano mamai pasisekė – ji nebuvo išprievartauta. Mums padėjo Dievas. Po kelių dienų mus išvarė iš tos slėptuvės. Vežimo jau neradome. Pamatėme, kad mamos gražius batus, nupirktus tėvo, nešioja negraži, murzina rusė.

Varė mus kolonom Tilžės link. Apsistojome kažkokiame miške.

(Bus daugiau)

SIBIRO LIETUVIS – LIETUVIŲ LITERATŪROS KLASIKAS

Jurgis Gliauda pasitraukė iš pasaulio, bet lieka lietuvių tautoje.

Algirdas Gustaitis

Jurgis Gliaudys (vėliau Gliauda) gimė lietuvių šeimoje 1906 m. liepos 4 d. Tobolske, Sibire. Tėvas Stasys Gliaudys už lietuvišką veiklą buvo rusų įkalintas. Su šeima grįžo Nepriklausomon Lietuvon.

Jurgis Gliauda Kaune baigė lietuvišką gimnaziją, Vytauto Didžiojo Universitetą. Dirbo kaip teisininkas. Nenorėjo dar kartą pakliūti rusų, šikart, sovietų nelaisvėn. 1944 m. pasitraukė į Vakarų. 1952 m. parašė įžvalgų romaną "Namai ant smėlio", premijuotą "Draugo" dienraščio literatūrinėse

varžybose. Net spaudoje spėliota: tokio modernaus, netikėtai gabaus įsijautimo, veiksmo, veikėjų stebėtino glausumo ir drauge psichologinių svarstymų kažin ar kada būta lietuvių literatūroje. Juo labiau nustebta sužinojus laureatą esant kaip ir negirdėtą, tylutėliai nugalėjusį patyrusius rašytojus tose literatūrinėse romano imtyne. Išvertus anglų kalbon 1963 metais, amerikiečiai savųjų kritikų nuostabą vainikavo "Time" žurnale paskelbė, kad tai geriausias tokios tematikos kūrinys anglų kalba

literatūroje. Taip Gliaudos "House Upon the Sand" puošė ir amerikiečių literatų knygų lentynas.

Jurgio Gliaudos kūrybinis veržlumas, temų įvairumas metai iš metų stebino užsienio lietuvių skaitančią visuomenę. Kodėl tiksliai užsienio lietuvių? O todėl, kad Lietuvą okupavusi Sovietų Rusija buvo taip įbauginusi spaudoje, knygų leidyklose dirbančius, kad tie, paklusę sovietams, išdrįso Vilniuje leidžiamose lietuvių kalba enciklopedijose visiškai neminėti Jurgio Gliaudos, tarsi tokio nebūtų pasaulyje. Jurgis Gliauda rašė romanus, noveles, teatrinis veikalus, kritikas, recenzijas, vertino meno parodas, koncertus, spausdino pasikalbėjimus, ragino visur gyvenančius lietuvius kovoti dėl būsimos Nepriklausomos Lietuvos, reikaujant Prūsų srities prijungimo Lietuvon, nesiduoti komunistiniai užliūliuojant. Pergalė bus lietuvių tautos, jei visi liksime lietuvių tautoje, nesvarbu kur gyventume, kokie piktybiniai svetimųjų kėsnių stengtųsi siurbti kraują, mintis, sąmonę, niekintų mūsų kalbą, literatūrą, kultūrą. Ir taip iki paskutinės savo kūrybinio gyvenimo dienos.

Jurgis Gliauda tyliai pasitraukė iš Jam taip mylimo literatūrinio, kultūrinio pasaulio. Jo raštų išversta į keletą kalbų. Jo raštai bus surankioti ne tiksliai iš knygų, bet ir žurnalų, laikraščių.

Nenugalima Parkinsono liga pamažutė žlugdė, mažino, silpnino, naikino Jurgio Gliaudos kūną, iki jis visiškai prarado pojūčius. Jį nuolat ligoninėje – senų žmonių namuose, lankė žmona Marija, sūnus Jurgis Jr. su šeima, kultūrininkai, visuomenė iš Kalifornijos, kitų kraštų, įskaitytinai iš Lietuvos. Jis buvo fotografuotas, filmuotas. Ramiai mirė West Covina miestelyje, netoli Los Angeles, Kalifornijoje, 1996 sausio 3 d.

Jurgio Gliaudos laidotuvės

Žinia, kad mirė Jurgis Gliauda, kaip perkūno trenksmas nuplieskė Los Angelėje ir apylinkėse gyvenančius.

Jurgio Gliaudos laidotuvėms vadovauti šeimos na-

Rašytojas Jurgis Gliauda ir vėl pagerbtas. Leono Kančiausko-Kanto nuotr.

riai pakvietė visuomenininką, Daumanto Šaulių vieneto vadą Kazį Karužą.

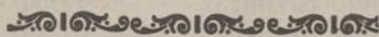
Sausio 7 dienos vakare rožančius Šv. Kazimiero bažnyčioje Los Angeles, Kalifornijoje. Mišias laikė, nuo altoriaus kalbėjo kun. Aloyzas Volskis. Altoriaus dešinėje pusėje klūpojo parapijos klebonas, prel. kun. Algirdas Olšauskas. Parapijos chorui vadovavo, vargonais grojo R. Budginas.

Jurgio Gliaudos karstas apdengtas didele Lietuvos vėliava. Prieš altorių – karstas, šonuose uniformuotų Daumanto šaulių kuopos vyrų garbės sargyba, stovėjo pamainomis. Netoliese, ant pastovų, Jurgio Gliaudos nuotrauka po stiklu rėmuose, žemėliau keletas Jo knygų, šalimais aprėmintas Los Angeles miesto diplomai Jurgiui Gliaudai kaip rašytojui, kultūrininkui. Maldas kalbėjo Dalilė Polikaitienė.

Bažnytinės apeigas baigiant, nuo ažuolinio karsto nukeltas didžiulis vainikas, karstas atidengiamas. Tvarkingomis eilėmis praeinama pro amžinam poilsiui atgulusį Rašytoją. Jo pilkšvą veidą puošia Jo naudoti akiniai. Kūnas juodoje eilutėje.

Iš bažnyčios į kapines

Sausio 8 dienos rytas. Toje pat Šv. Kazimiero bažnyčioje atsisveikinimo Mišias laikė klebonas prel. A. Olšauskas. Parapijos chorui vadovavo, vargonais grojo muz. V. Ralys. Prie Velionio karsto Daumanto šaulių kuopos uniformuotų šaulių garbės sargyba.

RUOŠIAMASI IŠLEISTI NAUJĄ ENCIKLOPEDIJĄ.

Mažosios Lietuvos fondas nusprendė išleisti trijų tomų "Mažosios Lietuvos ir Tvankstos enciklopediją".

Šioje enciklopedijoje bus pateikta Mažosios Lietuvos ir Tvankstos (dabartinės Karaliaučiaus srities) istorija, proistorė, paskelbti straipsniai kultūros, kalbos ir tarmių klausimais, aprašyta religinė bei grožinė literatūra, liaudies ir dailės menas, pateiktos žinios apie miestus ir kaimus, šio krašto landšaftą. Numatoma taip pat pristatyti Mažosios Lietuvos rašytojus, menininkus, kultūros ir visuomenės veikėjus, kultūros ir visuomenės draugijas, supažindinti su krašto germanizacija ir sovietizacija.

Ruošiant enciklopediją Fondas bendradarbiauti pakvietė Lietuvos ir užsienio mokslininkus, visuomenės atstovus. Pirmąjį enciklopedijos tomą numatoma paruošti spaudai iki 1997 metų balandžio 1 dienos.

PASKUTINĖ PRŪSŲ PILIS

(Atkelta iš 7 psl.)

lygio statybos tradicijų šalims. Tik prūsai, iki tol neturėję mūrinių pilių statybos patirties, galėjo paskutiniame atkaklios gynybos etape, galbūt Manto vadovaujamo besibaigiančio Didžiojo sukilimo metu, XIII amžiaus antroje pusėje, ryžtis statyti kaip paskutinę ginties priemonę tokią viltį teikiančią naujovę. Bet priešas be paliovos spaudė, ir baigti pilį pristigo laiko ir jėgų, be to, galbūt statytojai suprato, kad jų tvirtovė negalės atlaikyti priešų puolimų ir patys ją paliko, kaip tai padarė jotvingių kunigaikščio Skurdo kariai 1283 metais su šeimomis pasitraukę Lietuvon. Ši pilis pastatyta Notangos žemėje, piečiau nuo Įsruties, todėl ji galėtų būti paskutiniojo 1295 metų Bartos ir Notangos sukilimo prieš kryžiuočius pėdsakas.

Tiksčiau lokalizuoti pilį, deja, tuomet negalėjome. Tiesa, netoli pilies, vartų pusėje, nuokalnėje, po keliais senais juodaksniais stovėjo dvi mažos pokarinės trobelės. Beldžiausi į vieną, ir į kitą - nė balso. Saulė jau buvo nusileidusi. Temo. Nepasirodė nė vienas žmogus. Gal jų ten nebuvo, o gal bijojo mūsų - ko norėti, tokie laikai.

Akmeninę pilį tematė trumpai, prabėgomis, ne daugiau kaip pusvalandį, - čia pasirodė, čia pradingo. Lyg koks ir realus reginys, lyg neišsikūnijusi prūsų laisvės idėja, ji niro nakties tamson tarsi atgal į nežinią, į istorijos nebūtį. Pilis lyg užkėrta nesileido tiriamai, nyko iš akių, slydo iš rankų, trūkte ištrūko iš dokumentinės fiksiacijos rėmų. Ne vien tik perkeltinė, metaforinė prasme, bet visiškai realiai, materialiai, fiziškai. Ji liko tiksliai nelokalizuota, neišmatuota,

nuodugniau netyrinėta, netgi nenufotografuota, nes ir vakaras tamsėjo, ir lyg tyčia visos juostos buvo išseikvotos iki paskutinio kadro, čia ateidami net fotoaparatus neėmėme. Iš karčios nevilties dėl tokio keisto netikusio aplinkybių sutapimo neliko nieko kita kaip tik greitosiomis brūkštelėti į savo sutrintą bloknatą nors menką eskizą - vienintelį vizualinį pilies egzistavimo liudijimą ir paskutinį šios neužmirštamai pasibaigusios ekspedicijos ženklą.

Daugiau mums to krašto tyrinėti, ieškoti prūsų kultūros liekanų, grįžti prie notangų pilies ir net viešai skelbti jos atradimą niekas neleido. Ne vien tik dėl strateginės karinės zonos suvaržymų. Sovietinės okupacijos bei istorijos falsifikacijos metais valdžiai dar svarbiau buvo neleisti pakenkti imperijos skleidžiamam melui apie Kaliningrado sritį kaip "iskonno rusukų žemliu". Jai neparanki autochtonų prūsų istorijos tiesa buvo nereikalinga.

Praėjo dvidešimt penkeri metai. Visą tą laiką nedavė ramybės, slėgė ir tesbeslegia sąmonę mintis - ar dar tebėra, ar nesunaikinta notangų pilis. Kam gi be mūsų ji gali rūpėti? Nejaugi iš Lietuvos mokslinio akiračio taip be pėdsakų ir pradings dar vienas netikėtai išlikęs, tarsi tik akimirkai likimo padovanotas, neįkainojamos vertės baltų istorijos, kultūros ir laisvės kovų liudijimas, autentiškas senosios vietinės architektūros ir pirmosios akmens mūro statybos technikos paminklas, unikalus paskutiniųjų prūsų pagonių gyvenybinis įrenginys.

"Kultūros barai"
1995, Nr. 11

Karstas nuvežamas prie laidojimui skirtu limuzino. Ištisa eilė lydinčių automobilių. Kapinėse karstą iš laidojimo mašinos perkelia ant pritaikintų ratukų. Pakviesti grabnešiai nugabena prie iškastos, žalia veja ir žaliu kilimu pridengtos duobės. Prelato Olšausko maldos žodžiai, apeigos. Vėl šaulių garbės sargyba.

Kazys Karuža kviečia su Velioniu atsisveikinti. Kalbėjo: Lietuvos garbės konsulas Vytautas Čekanauskas, Amerikos lietuvių tarybos vardu Antanas Mažeika, Los Angeles Dramos sambūrio vardu Vincas Dovydaitis, Ateitininkų vardu Dalilė Polikaitienė, Dailių menų klubo vardu Algirdas Gustaitis, Šaulių vardu Kazys Karuža. Dalyvavusieji sugieda "Marija, Marija" ir Lietuvos himną. Visi kviečiami, kaip pas lietuvių įprasta, polaidotuvių vaisėms Šv. Kazimiero parapijos salėje. Nuo karsto Lietuvos vėliava įteikta Velionio žmonai.

Kalbos, vaisės Šv. Kazimiero parapijos salėje

Pilnutėlė salė stalų, po 10 žmonių. Paruošta vaisėms. Kaziui Karužai vadovaujant, tarus įvado žodį, kviečiami kalbėti:

Alė Rūta - Lietuvių rašytojų vardu, Lietuvių Bendruomenės vardu Vytautas Vidugiris, Lietuvos šaulių sąjungos vardu karolis Milkovalaitis, Lietuvių fronto bičiulių vardu Juozas Kojelis, Teisininkų vardu Ignas Medziukas, taip pat kartu studijavęs Vytauto Didžiojo universitete su Jurgiu Gliauda. Pagerbimą baigiant, Velionio šeimos vardu sūnus Jurgis Gliaudys Jr. Baigminius maldos žodžius tarė kun. A. Volskis. Kai kurių kalbėjusių mintys vertos knygos puslapių.

Jurgio Gliaudos laidotuvių apeigas, iš dalies, video juoston įrašė Irena Skruodytė-Gustaitienė.

Ilsėkis Praamžių sosto globoje, genialusis lietuvių tautos rašytojas, kultūrininke Jurgi Gliauda!

Algirdas Gustaitis

SVEČIUOSE PAS A. BUNDONĮ

Sugrįžusį iš Amerikos "Dirvos" redaktorių p. Anicetą Bundonį Vilniuje aplankiau du kartus. Mes ilgokai kalbėjomės jo namuose, esančiuose tyliame Žvėryno rajone, D. Poškos gatvėje. Anicetas, ruošdamasis gana nelengvai operacijai, maloniai sutiko papasakoti apie tuos metus, kuriuos jis praleido Clevelande, redaguodamas garbingą išeivijos lietuvių savaitraštį.

- "Dirvos" autorių kolektyvas yra gana damus, - sakė A. Bundonis. Jis su didžiule pagarba minėjo Vytautą Šeštoką, Algirdą Pužauską, Antaną Dundzilą, Juozą Žygą, Vladą Vijeikį ir daugelį kitų redakcijos talKininkų. Turime būrelį talKininkų iš Lietuvos. Visada laukiame Eivydo Radvilos apžvalgų, L. R. Seimo nario prof. Mečislovo Treinio ir dr. Leono Milčiaus straipsnių (galėtų ir dažniau parašyti),

Nepriklausomybės akto signatarės Rasos Rastauskienės pranešimų.

Iš tikrųjų, mūsų skaitytojai ir autoriai Lietuvoje galėtų būti žymiai aktyvesni ir išradingesni. "Dirvos" prenumeratoriai turi gauti operatyvius ir labai išsamius pranešimus apie tai, koks sudėtingas politinis gyvenimas yra senojoje ir kiekvieno širdžiai brangioje Tėvynėje, kuriuo keliu ji labai sunkiai bando eiti.

Su didžiule šiluma dr. A. Bundonis minėjo kuklius mažytės redakcijos darbuotojus: Giedrę Kijauskienę, Onutę Šilėnienę (dėl redaktoriaus ligos perėmusią visą rūpesčių našta) ir Juozą Biliūną. Kas savaitę parengti visą tuziną puslapių, atspindėti labai margą išeivijos ir Lietuvos gyvenimą, supažindinti su svarbiausiais pasaulio įvykiais - didelių pastangų reikalaujantis, įtemptas darbas.

MIELI VASARIO 16-TOS GIMNAZIJOS RĖMĖJAI:

Reiškiu gilią padėką visiems duosnios ir taurios širdies aukotojams, kurie 1995 m. šelpė Vasario 16-tos gimnaziją per Clevelando būrelį.

Šiandien gavau laišką iš Vasario 16-tos gimnazijos direktoriaus pono Šmito, kuriame jis rašo apie gimnazijos finansinius sunkumus: išeivių aukos mažėja, Vokietijos ekonominiai sunkumai atsiliesia į paramą gimnazijai, dolerio vertė krito, Lietuva tegali paremti simboliškai.

Gimnaziją lanko užsieniuose gyvenančių tėvų vaikai. Šalia išeivijos vaikų atsirado ir įvairiuose užsienio kraštuose dirbančių lietuvių, kurie nori savo vaikus siųsti į lietuvišką gimnaziją. Čia jie išmoks svetimų kalbų, pasisemsi vakarų kultūros, pratin-

sis prie demokratiško gyvenimo būdo. Šis prieauglis yra Lietuvos ateitis. Lietuvoje trūksta žmonių, mokančių vokiečių ir anglų kalbas, tikinčių į tikrąją demokratiją ir sugebančių dirbti ir aukotis savo krašto atstatymui. Vasario 16-tos gimnazija ruošia jaunimą tapti Lietuvos ateities vadais ir dirba didelį ir reikšmingą darbą Lietuvai. Vokietija tą supranta ir žada ir toliau gimnaziją remti.

Direktorius Šmitas labai nuoširdžiai dėkoja visiems rėmėjams už jų gilių lietuviybės supratimą paramą-aukas gimnazijai ir už lietuvišką širdį.

Aš noriu ypatingai padėkoti tiems nariams, kurie visai neragunami atsiunčia gimnazijai auką, ir naujiems nariams, kurie savo noru atsiųsdami auką, įstoja į būrelį. Jūsų visų geraširdiškumas aukų rinkėjai suteikia jėgų ir džiaugsmo. Tad tesėkime ir toliau šį

AMERIKOS TAUTINĖS SAJUNGOS ATSTOVAS

Inž. Eugenijus Bartkus, žinomas visuomenininkas, buv. Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos pirmininkas, Tarybos narys atstovaus Amerikos Lietuvių Tautinę sąjungą, Užsienio Lietuvių Krikščionių Demokratų sąjungą ir Lietuvos Valstiečių Liaudininkų sąjungą Lietuvoje, š.m. vasario 16 d. Kaune, buvusių Nepriklausomos Lietuvos Prezidentų Antano Smetonos, Aleksandro Stulginskio ir Kazio Griniaus atminimo įamžinimo paminklų atidengime ir pašventinime ir pasakys atatinkamą kalbą.

Taip pat inž. E. Bartkus atstovaus Amerikos Lietuvių Tautinę sąjungą vasario 14 d. rengiamame Lietuvių Tautininkų sąjungos Ekspertų tarybos posėdyje.

mano straipsnius, jeigu nebūtų tų, kurie paleidžia Dirvą į pasaulį. Kurie sėdi prie kompiuterių, adresuoja, skaičiuoja kapitalą, rūpinasi ar dar jo liko sekančiam numeriui. O kaip tas šaunus redakcinis Bordas?

Toliau Antanas sako: esu visuomenės narys, kuris rašo, taškas. Man labai parūpo tas taškas. Ar žino Antanas ar kiti skaitytojai, kad jo fotografijoje Dirvoje tik viename "inche" yra 150 taškų. Visas Antanas sudarytas iš taškų. Kuris netikite, paimkite stiprų padidinamą stiklą ir pažiūrėkite. Lietuvių kalbos žodyne sakoma, kad taškas yra maža dėmelė.

Bet ta dėmelė gana svarbi, nes jeigu nepadėčiau taško po svarbia mano mintim, tai vargu susigaudytų skaitytojai apie ką eina kalba. Taškas reikalingas netik rašyboje, bet ir kalboje. Koks nors kalbėtojas ima kalbėti nenaudodamas taškų savo gražbylystėje ir klausytojai nebežino, kur jis pradėjo ir kur baigs. Ypatingai laukia pabaigos. Nemaža galvosūkiu taškas suteikia, kada prieiname prie raidės e. Ar dėti tašką ar nosinę? Raidė i nesuteikia jokių sunkumų. Labai aišku, kur dėti tašką.

Yra dar trys taškai. Juos vadiname daugtaškiu. Kodėl? Juk trys taškai. Tad kodėl nevadinti tiksliai tritaškiu? Tuos tris taškus rašytojai padeda, kada nebežino, ką toliau sakyti. Reiškia dasiprotėk pats jeigu gudrus. Reiškia taškai turi daug reikšmės...

Lietuvos vaikų laikraščio "Kregždutė" lapkričio 1995 m. numeryje skaitau: "Kregždutės" prenumerata šių metų ketvirtajam ketvirčiui dėl popieriaus stygiaus buvo apskaičiuota tik už vienuoliką numerių, nors trečiadienį - trylika. Todėl lapkričio mėnesio penktasis "Kregždutės" numeris neišeis. "Kregždutės" laukite gruodžio 6 dieną.

Jaunieji skaitytojai kažin ar supras, kas čia per reikalias. Bet mane stipriai supurto. Ar "Kregždutė" tiek didelė, kad pritrūko popierio? Ne. Ji tik penktadalio "Dirvos" apimties. Tos pačios rūšies popieris. Ar girdėjome, kad pritrūko popierio Brazausko leidiniams? Ar LDDP leidiniai stokoja popierio? Pornografiniai leidiniai turi pakankamai. Kodėl gi vaikų laikraštis negali gauti popierio? Mat jis nėra valdančios partijos globoje. Šios dienos valdančiai partijai nerūpi auklėjimas. Reikia išlaikyti buvusią sistemą.

Vargšėlė "Kregždutė" tai tik mažas pavyzdys, kaip buvę komunistai kovoja su laisva spauda.

Pastebėkite, kad mano prosenelis manim labai nepatenkintas. Bet juk visi proseneliai grabuose vartosi.

TAŠKAS

Vladas Vijetkis

Skačiau Antano Dundzilos straipsnį "Mūsų bendradarbių" skyriuje. Sakau tą, kad neįtartumėte, kad aš skaitau tik savo straipsnius. Antanas labai kuklus ir nesigiria. O tokia proga. Nes juk kas gali žinoti tavo gerąsias ypatybes, jeigu ne tu pats. Jis net nueina taip toli, kad prisipažįsta jog jo eilėrašcio nespausdino, kai jis savo širdies kūrybą pateikė būdamas 10 metų amžiaus. Prisimenu, kad Lietuvos laikraščiuose bei žurnaluose buvo toks skyrius, kuriame atsakydavo straipsnių rašytojams. Tai buvo labai žiaurūs atsakymai. Tiesiog šaltą vandenį liejo ant kūrėjų galvų. Gerai, kad dabar tas paprotys išnyko. Ir aš gaučiau tokį baisų atsakymą. Švelniausia pastaba buvo: trūksta minties. Arba: jums reikia dar daug mokytis. Ir panašūs labai talentus žlugdantieji pareiškimai. Gerai, kad Antanas nepaklausė redakcinių biurokratų. Girdėjau, kad japonai visai kitaip atsako nepageidaujamiems rašytojams. Redakcija rašo: "Didžiai gerbiame, jūsų straipsnio negalime talpinti, kadangi mūsų laikraštis yra per menkas, kad galėtų suprasti jūsų kilnas ir įdomias mintis. Mes stengsimės ateityje pakelti mūsų laikraščio lygį, kad galėtumėm panaudoti jūsų straipsnį." Koks paskatinimas tolimesnei kūrybai.

Gale savo straipsnio Antanas Dundzila kreipiasi su prašymu, kad bendradarbių serijoje būtų taip pat minimi ir Dirvos štabo nariai. Pritariu 200%. Nes kas gi matytų Dundzilos, o dar svarbiau,

Antrą kartą aplankiau dr. A. Bundonį sekmdienį - sausio 28 d., likus vos kelioms dienoms iki savo kelionės į Clevelandą. Ramia šio išmintingo ir garbaus žmogaus veide blykčiojo skausmo ir rūpesčio šešėliai. Kitą dieną jo jau laukė operacija Raudonojo kryžiaus ligoninėje. Mes dalijomės mintimis apie "Dirvos" ateitį, būtiną kuo glaudesnę, tiesiog kasdieninį bendradarbiavimą su doromis, tik gero savo Tėvynei linkinčiomis ir to siekiančiomis politinėmis bei visuomeninėmis organizacijomis, apie galimybes labiau įtraukti į šią veiklą viduriniąją ir jauniausią išeivijos lietuvių kartą. Tegu padeda mums Dievas įgyvendinti šiuos kilnius siekius.

Atsisveikindamas A. Bundonis palinkėjo mieliems savo pažįstamiems clevelandiečiams:

- Išlikite tokie, kokius jus pažinau ir su kokiais taip gražiai bendravau.

Dr. Jonas Jasaitis

didelį lietuvišką darbą.

Cekius prašau rašyti BALFAS vardu ir siųsti Izabelei Jonaitienei, 1532 E. 214 St., Euclid, Ohio 44117. Aukos nurašomos nuo mokesčių.

1995 metų aukotojų sąrašas: Clevelando lietuvių bendruomenė \$100.00. TAUPA lietuvių kredito kooperatyvas \$100.00. \$50.00 Dr. R. Čepulis, I.Satkienė, \$40.00 M.Mikonienė, P.&O. Žilinskai, \$25.00 G.Varnelienė, H.Macijauskas, A.M.Balašaitienė, V.Šilėnas, G.&A. Rastauskai, D.Nasvytytė, \$20.00 Dr. V. Gruzdis, J.Gudėnas, V.Apanius, V.Dancho, O.Naumanienė, J.Dautienė, E.Nainienė, B.Pautienienė, A. Styra, R.&D.Nasvyčiai, N. Bielinienė, J.Matiukienė, G.Natkevičienė, \$15.00 V.Bačiulis, J.Malskis, \$12.00 V.Bacevičius, H.Stasas, L.Slabokienė, \$10.00 J.Račylienė, N.Čečienė, G.Kudukienė, \$7.00 S.Radzevičiūtė. Viso surinkta \$953.00.

Esu visiems dėkinga ir laukiu aukų

Izabelė Jonaitienė
142 būrelio vadovė

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės naujienos

(Atkelta iš 3 psl.)

vime ir Floridoje JAV LB tarybos sesijoje, paruošė eilę bendraraščių, bei šimtus laiškų, sveikinimų, į laiškus atsakymų.

Valdyba posėdžiavo per praėjusius metus keturius kartus, kelis kartus teko tartis su JAV apsilankiusiais Lietuvos valdžios, įvairių partijų atstovais, Lietuvos ambasados JAV pareigūnais. Tai dalis darbų, jau nekalbant apie šimtus telefoninių pasikalbėjimų, faksų ir t.t.

Visiems šiems darbams reikalingos lėšos, kurios yra labai ribotos. Veiklos laukas platus, o įnašai pagrindu ate-

na iš JAV Krašto valdybos, kuri pati irgi skundžiasi lėšų stoka savo veiklai. Dar šiek tiek ateina iš Kanados LB ir Australijos LB (15% solidarumo mokesčių). Atsiskaitymas su JAV LB buvo svarsytas JAV LB tarybos suvažiavime Floridoje, dalyvaujant p. Nainiui ir kitiems PLB pareigūnams. Čia buvo sutarta, kad pasitikrinus išdų knygas, bus galima prieti prie bendro sutarimo liečiančio JAV LB išipareigojimų sumą PLB valdybai. Bendrai yra pabrėžtina, kad tiek PLB valdybai, tiek JAV krašto valdybai darbų kalnai, o lėšos skandalingai ribotos.

KORP! NEO-LITHUANIA SUAŽIAVIMAS

Lietuvių studentų tautininkų korporacija Neo-Lithuania susiorganizavo 1922 m. lapkričio 11 d. ir 1995 m. lapkričio 11 d. atžymėjo savo 77 metų sukaktį. Per pirmuosius 17 metų korporacija išaugo į didžiulę akademinę šeimą, leido studentams žurnalą "Akademią", pasistatė sau rūmus ir aktyviai reiškėsi ne tik akademiniame, bet ir visuomeniniame Lietuvos gyvenime.

Prasidėjęs karas ir 1940 m. Lietuvos okupacija sustabdė korporacijos veiklą, daug korporantų buvo ištremti į Sibirą, kiti žuvo sukilimo ir karo metu, didelė dalis pasitraukė į Vokietiją ir vėliau emigravo į įvairias šalis, bet daugiausia į Jungtines Amerikos Valstybes.

Amerikoje jau 1950 m. korporantai pradėjo organizuotis Clevelande, kiek vėliau New Yorke ir Montrealyje ir 1955 m. liepos 2-3 dienomis buvo sušauktas pirmasis korporacijos suvažiavimas Toronte, kuriame buvo pareikšta, kad "Korp! Neo-Lithuania formaliai yra atgavima su visomis Lietuvoje nusistovėjusiomis tradicijomis ir papročiais, ypatingą dėmesį skiriant priaugančiam akademiniam jaunimui". Suvažiavimai šaukiami kas du metai, taigi šis korporacijos suvažiavimas, įvykęs 1996 m. sausio 13 d. yra 21-masis.

Kaip paprastai suvažiavimas buvo pradėtas iškilmingu posėdžiu. Sugiedojus tautos himną atidarymo žodį tarė vyr. valdybos vicepirmininkė Daiva Meilienė, pabrėždama, kad Korporacijos tikslai yra – lietuvių tautos laisvė, didybė, garbė bei gerovė ir Lietuvos nepriklausomybė, o korporantų – valinga, kilni bei tauri asmenybė, taipgi priminė, kad kaip tik sausio 13 d. prieš 5 metus Sovietų tankai, traiskydami lietuvius prie televizijos bokšto, laisvės troškimo nenuslopino. Susikaupimo minute buvo pagerbti žuvę lietuviai patriotai prie televizijos bokšto ir 16 korporantų mirusių šios valdybos kadencijoje. Labai jautrią ir gerai paruoštą paskaitą, pritaikytą šiai dienai, skaitė kol. Eglė Juodvalkė. Jos paskaita atspausdinta atskirai. Iškilmingas posėdis buvo baigtas visiems sugiedant studentų himną "Gaudeamus".

Darbo posėdžiui pirmininkauti buvo pakviestas kol. Antanas Juodvalkis ir sekretoriauti kol. Liucija Hoffmanienė.

Visi pranešimai, kuriuos atliko: pirmininkės–Daiva Meilienė, išdininko–Algis Augaitis, arbiter elegantiarum–Vaclovas Mažeika, re-

vizijos komisijos–Pijus Stančius, garbės teismo–Mečys Valiukėnas ir Naujosios Vilties žurnalo–Leonas Kriaučiūnas, vyko sklandžiai ir be didelių ginčų buvo priimti.

Iš vyr. valdybos pranešimų paaiškėjo, kad ir korporacijos veiklai gerokai sumažėjus paskutiniiais metais, vyr. valdyba vis tik atliko nemažai gerų darbų. Valdyba rūpinosi korporacijos knygos spausdinimu, jos pristatymu ir platinimu, 300 egzempliorių buvo pasiųsta korporacijai Lietuvoje, buvo išsiuntinėti specialūs laišakai prašant knygą užsisakyti, daug kas užsisakė, bet dar nemažai knygų yra likę, kurias buvo siūloma išsiuntinėti lituanistinėms mokykloms ir bibliotekoms Lietuvoje.

Valdyba vykdė Simo Kašelio pradedtą novelių premijavimą, per Dirvos novelės konkursą skirdama dvi premijas – pirmoji \$500, antroji \$300. Paskutiniiais metais susidomėjimas novelės premijomis labai didelis, šiemet buvo prisiųsta net 28 novelės, dauguma iš Lietuvos. Vertinimo komisija šiemet buvo sudaryta iš floridiškių: Romos Degesienės, Stasio Vaškio ir Dalilos Mackialienės. Jos sprendimu pirmoji premija atiteko Andriui Mironui, gyv. Kalifornijoje ir antroji Vladui Vyšniūnui, gyv. Klaipėdoje.

Valdyba palaikė ryšius ir rėmė finansiniai bei materialiai korporaciją Neo-Lithuania Lietuvoje, kuri vykdydama kai kuriuos konkrečius darbus pasiūlo studentams prie jų prisidėti ir tuo pačiu įtraukia juos į savo tarpą. Korporacijai Lietuvoje vadovauja energinga kolegė Vaidonė Tamošiūnaitė. Korporacija Lietuvoje jau yra išleidusi 10 numerių studentų laikraščio, vardu "Savas" ir tris numerius žurnalo "Akademikas"; ruošia seminarus apie Lietuvą užsienio studentams, ši programa vadinasi "Pristatome Lietuvą"; organizuoja

Nauja korporacijos vyr. valdyba. Iš kairės sėdi: Vaclovas Mažeika – arbiter elegantiarum, Daiva Meilienė – pirmininkė, Vita Girdvainienė – sekretorė, stovi Edas Modestas – vicepirmininkas ir Algis Augaitis – išdininkas.

darbo programą su vaikais "Būkime kartu", kur studentai yra kviečiami vesti užsiėmimus su moksleiviais, tuo pačiu įgydami pedagogikos žinių ir praktikos; praveda pokalbius prie kavos puodelio, kur studentai veda diskusijas su įdomiais žmonėmis.

Vyr. valdyba taip pat skiria stipendijas studentams Lietuvoje. 1994 m. buvo paskirtos 5 stipendijos po \$200, šiemet stipendijos pakeltos iki \$300 ir paskirtos 5-kiems studentams. Kandidatus stipendijoms pristato korporacijos valdyba Lietuvoje.

Vyr. valdyba neblogai tvarkėsi ir su pinigais. Iš gautų investavimo pajamų apmokėjo knygos spausdinimo išlaidas, išmokėjo novelių premijas, parėmė korporaciją Lietuvoje, skyrė studentams stipendijas, parėmė Naujosios vilties žurnalo leidimą, Tautinį kultūros fondą ir "Dirvą".

Suvažiavimas išrinko dvejim metams naują vyriausiąją valdybą: Daiva Meilienė – pirmininkė, Edas Modestas – vicepirmininkas, Algis Augaitis – išdininkas, Vita Girdvainienė – sekretorė ir Vaclovas Mažeika – arbiter elegantiarum.

Į revizijos komisiją išrinkti kolegos: Juozas Andrašiūnas, Vitas Plioplys ir Pijus Stončius.

Trys filisteriai išrinkti į garbės teismą: Juozas Graužinis, Audronė Karalienė ir Mečys Valiukėnas.

Į korporacijos tarybą išrinkti kolegos: Alvydas Ar-

Suvažiavimo dalyviai: iš kairės – Daiva Meilienė, Vida Momkutė. Daina Ignatonienė, Arvydas Ignatonis, Kazė Kazlauskienė, Vasiliauskaitė ir Rita Stončienė.

Iškilmingo posėdžio prezidiumas. Iš kairės: Algis Augaitis, Daiva Meilienė ir Vaclovas Mažeika. Prie vėliavos: Daina Ignatonienė, Arvydas Ignatonis ir Vida Momkutė.

bas, Rimas Bitėnas, Rimas Gulbinas, Vida Jonušienė, Antanas Juodvalkis, Jonas Jūkūnas, Kazė Kazlauskienė, Jurgis Lendraitis, Viktoras Stankus ir Arūnas Vaitiekaitis.

Kolegė Vida Jonušienė,

vyr. valdybos pirmininkė, dėl sveikatos negalėjo šiame suvažiavime dalyvauti. Suvažiavimas dėkoja jai už sėkmingą pirmininkavimą korporacijai ir linki jai kuo greičiausiai pasveikti.

Vaclovas Mažeika

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

**EXPERTS ON TRAVEL
TO EAST EUROPE**

passports • visas • prepaid tickets

**SERVING OUR COMMUNITY
FOR OVER 35 YEARS**

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

TRANSPAK

Siuntiniai į Lietuvą laivu su pristatymu į namus.

Pinigai pervedami doleriais.

Sutvarkomi palikimai.

Skubiems siuntiniams - AIR CARGO.

Komercinės siuntos pagal susitarimą.

MAISTO SIUNTINIAI nuo \$39,- iki \$98,-

Aukštos kokybės maisto produktai.

Rūta Degutienė, 28262 Chardon Rd.

Willoughby Hills, OH 44092

Tel. 216-943-4662

Dirbame nuo 1987 m.

TRANSPAK, 2638 W. 69th St.

Chicago, IL 60629 Tel. 312-436-7772

CLEVELANDE ir apylinkėse

MOKSLEIVIŲ REKOLEKCIJOS

Ateitininkų moksleivių kuopa ruošia moksleivių rekolekcijas kovo 16-17 d.d. Rekolekcijas praves kun. A. Saulaitis. Rekolekcijos įvyks Camp Corde, kuri randasi Clevelando vakarų pu-

sėje. Visas jaunimas nuo aštunto iki dvylikto skyriaus yra kviečiamas dalyvauti. Rekolekcijų registracijos mokestis yra 20 dolerių. Dėl papildomų informacijų, prašom kreiptis į p. Vidą Švarciene 524-0423, arba Marių Laniauską 731-7464.

Matas Laniauskas

TAUPA bus uždaryta penktadienį Vasario 16-tą.

"LIETUVIŠKI ŽODYNAI, kitos knygos, muzika, žemėlapiai. Norint sąrašo siųskite adresą Vytui Stoškui, AD 85, Centrinis Paštas, 2000 Vilnius, Lietuva/Lithuania (LT)."

VASARIO ŠEŠIOLIKTOSIOS LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ATSTATYMO 78-TŲ METŲ MINĖJIMAS CLEVELANDE ĮVYKS SEKMADIENĮ, VASARIO 18 D.

9:45 vėliavų pakėlimas prie Laisvės paminklo. Iškilmingos šv. Mišios
10:00 val. Dievo Motinos bažnyčioje. 10:30 val. Šv. Jurgio bažnyčioje.

IŠKILMINGAS MINĖJIMAS

4:00 val. p.p. – Dievo Motinos parapijos salėje.

Kalbės JAV Lietuvių Bendruomenės tarybos narė
LIŪDA RUGIENIENĖ iš Detroito.

Meninę dalį atliks solistė AUDRONĖ GAIŽIŪNIENĖ iš Chicagos,
akompanuojant ROMAI BANDZIENI.

Įėjimas – \$3 dol. auka rengimo išlaidoms padengti, vaikams veltui.
Visus lietuvius maloniai kviečiame atsilankyti.

JAV Lietuvių Bendruomenės
Clevelando
apylinkės valdyba

Amerikos lietuvių tarybos
Clevelando
skyriaus valdyba

ŽAIBO SLIDINĖJIMO VARŽYBOS

Clevelando Žaibo slidinėjimo sekcija ruošia Žaibo slidinėtojų tarpusavio didžiojo slalomo (Giant Slalom) varžybas, š.m. vasario 14d., trečiadienį, Brandywine Ski resort, 1146 W. Highland Rd., Sagamore Hills, Ohio.

Registracija nuo 6:00 PM.
Varžybos prasideda 7:00 PM
punktualiai!

Varžybos vyks NASTAR amerikiečių programos rėmuose, įvairaus amžiaus klasėse, išrenkant lietuvius iš bendrų pasėkmių.

Dalyvauti kviečiami visi Clevelando ir apylinkių lietuviai slidinėtojai.

Dėl smulkesnių informa-

cijų, kreipkitės į Žaibo slidinėjimo sekcijos vadovą Petrą Tarašką 1-354-2776, arba į Vytenį Čiurlionį 481-1525.

Nežinote kaip nuvažiuoti? Skambinkite 467-2242 dėl instrukcijų! amb

RENGINIAI

1996 M.

• VASARIO 18 d., "Vasario 16tos" minėjimas 4 val. Dievo Motinos didžiojoje salėje.

• VASARIO 24 d., ŠALFO "Kėgliavimo turnyras", Seaway lanes, Wickliffe. Registracija 2:30 v.v., turnyras 3:00 v.v.

• VASARIO 25 d., sekmadienį 4-tą val. popiet, Lietuvių namuose Čiurlionio kambaryje šaukiamas LKVS-gos "RAMOVE" Clevelando skyriaus metinis susirinkimas.

• KOVO 23 d. 6:30 val. vak. Lietuvių namuose Clevelando Žaibo metinis parengimas – "EVENING AT THE RACES".

• KOVO 24 d. 11:30 iki 2 val. Skautų KAZIUKO MUGĖ

• BALANDŽIO 14 d. Madų paroda "Pavasariai sugrįžta". Rengia vyr. skaučių Židinys.

• BALANDŽIO 14 d. ATVELYKIO STALAS Šv. Jurgio parapijos salėje 11:30 ryto

• BALANDŽIO 21 d. Skautininkų draugovės kultūrinė popietė – Aurelijos Balašaitienės knygų pristatymas.

• GEGUŽES 27 d. Memorial Day –apeigos–Mišios–pusryčiai. Rengia Katalikų karo veteranų postas 613 Šv. Jurgio parapijoje 8:30 ryto.

• LIEPŲ 14 d. Šv. Jurgio parapijos gegužinė pradžia 11:30 ryto Šv. Jurgio sodyboje.

• LAPKRIČIO 17 d. Šv. Jurgio parapijos rudens festivalis 11:30 iki 3:30v.p.p.

VISA LOTTERY

Our Office is assisting with Visa Lottery Applications for Green Card from now until
March 10, 1996

For more information call:
Jayashree Bidari, J.D.,
Attorney At Law
(216) 892-3323

MATAS & ASSOCIATES

RITA MATAS • Broker • G.R.I. • Licensed Real Estate Appraiser

17938 Neff Road
Cleveland, OH. 44119
(216) 486-2530

2412 Cedarwood Road
Pepper Pike, Oh. 44124
(216) 473-2530

ADV. VYTAS MATAS teisinis patarėjas

Atlanta Import-Export Inc.

2719 West 71 Street. Chicago, IL 60629
Tel. (312) 434-2121 (800) 775-SEND

Mūsų Atstovas Clevelande:

Dainius Zalensas
LITMA I.E.

639 East 185 th Street
Cleveland, Ohio 44119

Telefonas : (216) 481-0011

Greitas Siuntinių Pristatymas

Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ

RUSIJĄ, UKRAINĄ, BALTARUSIJĄ

Pasiteiraukit dėl Amerikietiško maisto komplektų

LINAS VYŠNIONIS

Advokatas Tel:(216) 383-0225

24400 Highland Road, Suite 9 • Richmond Hts. OH 44143

JAKUBS AND SON

Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095
Telefonas: 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

TAUPA
Lithuanian Credit Union
Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119 **481-6677**

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį
ir ketvirtadienį ----- 9:00 v.r. – 4:00 p.p.
penktadienį ----- 9:00 v.r. – 6:00 p.p.
šeštadienį ----- 9:00 v.r. – 12:00 p.p.
sekmadienį parapijoje --- 11:00 v.r. – 12:00 p.p.

Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000

DIRVA

TĖVO IR SŪNAUS SVILŲ PAGERBIMAS

Tautos didvyriai pažįstami iš jų nuveiktų, neužmirštamų darbų. Praeitų metų pabaigoje Kaune įamžinti Lietuvai nusipelnusių Kazimiero ir jo sūnaus Vytauto Svilių atminimas kryžių memorialiniame ansamblyje. Ten pastatytas tautodailininko I. Užkurnio stogastulpis "Rūpintojėlis", o prie Svilių namo Radastų 27 atidengta skulptoriaus A. Sakalausko akmens stela. Pulkininkas Svilas - besikuriančios Nepriklausomos Lietuvos kariuomenės savanoris - kūrėjas, vadovavo apsaugos departamentui, vėliau - karo ataše Sovietų sąjungoje, kėlęs aikštėn Stalino užpuolimo planus Pabaltijo valstybėse. Sovietams okupavus Lietuvą, jis 1940 metais suareštuotas, trejus metus tardomas, kančiamas, 1943 m. rugpjūčio 9d. sušaudytas Bitirkų kalėjime Maskvoje. K. Svilo sūnus Vytautas, Sovietų Sąjungai užgrobęs Lietuvą, Kauno VIII-oje gimnazijoje pagrindyje leido laikraštėlį prieš okupantus, platino atsisaukimus, o vokiečiams užėmus Lietuvą, dalyvavo lietuvių aktyvistų fronto (LAF) veik-

loje - bendradarbiavo laikraštelyje "Į Laisvę", padėjo slapta organizuoti pagrindininkų susirinkimus, dėl ko Gestapo buvo areštuotas, tačiau jam pasisekė pabėgti. Grįžęs rusams okupantams, veikė kapitono P. Gužaičio partizanų dalinyje Kazlų Rūdos miškuose. 1945 m. birželio 22d. rusų sučiuptas, po žiauraus tardymo, nuteistas 20 metų katorgos, kalintas Vorkutos Sibire anglies kasyklose. Po Stalino mirties amnestuotas, 1956m. grįžo į Lietuvą, atsisakė priimti TSRS pilietybę (jo motina buvo vokiečių), po ilgų reikalavimų 1966m. buvo išleistas į Federatyvinę Vokietiją, kur dirbo lietuvių 16-osios gimnazijos mokytoju, buvo renkamas į Vokietijos bendruomenės valdybą, dalyvavo VLIK'o, BALF'o veikloje, rašė straipsnius į išėivijos lietuvių spaudą, rėmė tėvynainius, okupantų persekiojamus ir kaltinamus.

Paminklo atidarymo iškilmėse gausiai dalyvavo kauniečiai, krašto apsaugos tarnybos (SKAT), Birutietės, Knygnešių ir Kraštotyros draugijų, Politinių kalinių ir tremtinių, Nepriklausomų

Po Kazimiero ir Vytauto Svilių atminimui pastatyto paminklo atidengimo ir pašventinimo prie buv. Svilių šeimos namo stovi giminės ir artimieji.

mųjų rašytojų sąjungų nariai ir kitų organizacijų atstovai. Paminklus šventino Kauno igulos kariuomenės kapelionas, kun. A. Boruta. Iškeldama pulkininko K. Svilo nuopelnus Lietuvai, Kauno miesto mero pavaduotoja V. V. Markevičienė, akcentavo, jog K. Svilas nusipelnė leisdamas žurnalą "Policija", plačiai bendradarbiavo "Karde", "Karyje", "Žinyne" ir kituose leidiniuose, išleido karinės krypties knygas "Automatiški pistoletai" (1933), "Šaudymo kultūra ir technika" (1936) ir kt. Užsienyje ir Lietuvoje gerai žinomas poe-

tas J. Grušys prisiminė, jog su pulkininko sūnumi Vytautu kartu kalėjo Vorkutoje. Jie artimai draugavo. Rizikuodamas karceriu, Vytautas padėjo slėpti jo katorgoje parašytus eilėraščius, o, išėjus iš lagerio ir grįžus į Tėvynę, ne vieną eilėraštį padiktavo, ką poetas buvo pamiršęs. Reikšmingų faktų apie K. ir V. Svilus papasakojo Kauno Vytauto didžiojo karo muziejaus istorinio skyriaus vedėjas A.J. Markūnas, Lietuvos Seimo atstovas V. Katkus, katorgininkai St. Zaikauskas, P. Veverskis, atminimų įamžinimo komisijos pirminin-

kas V. Daugėla.

K. ir V. Svilams skirtus eilėraščius deklamavo Dramos teatro aktorė V. Kochalskytė, išpildė dainas dirguojant kompozitoriui, poetui A. Paulavičiui, Politinių kalinių - tremtinių choras. Labai gražiai nuskambėjo "Marija, Marija", "Leiskit į Tėvynę", "Lietuva tėvynė", atliekant SKAT'o dūdų orkestrui. Ši pagerbimo šventė ilgai neišdils kauniečių ir svečių širdyse.

Bronius Jauniškis
Lietuvos Nepriklausomųjų
rašytojų sąjungos
pirmininkas

PADĖKOS LAIŠKAI IŠ LIETUVOS

Lietuvos Vyčių organizacijos padalinys, "Pagalba Lietuvai" susilaukė padėkos laiško iš Lietuvos.
**Vilniaus Arkivyskupas
Metropolitas Audrys Juozas
Bačkis, pareiškė:**

"Labai dėkojame Jums už drabužių siuntą. Turėjome gerą progą prieš Kalėdas pradžiuginti neturtingas šeimas, ligonius, vaikelius ir kitus į vargą patekusius. Tokia pagalba Lietuvai šiandien reikalinga, nes vis daugiau ir daugiau žmonių neįstengia įsigyti sau būtiniausių daiktų. Nuoširdžiai dėkojame už nuolatinę paramą mūsų valgyklai "Betanija". Tik mūsų geradarių, gyvenančių toli nuo Lietuvos dėka, dar įstengiame kasdien pamaitinti 600 alkanų žmonių. Nors tai lašas jūroje, bet Dievo akyse tai daug, nes viskas daroma su meile ir noru tarnauti žmonėms..."

Dr. Kazys Paltanavičius, Šv. Jokūbo ligoninės direktorius, rašo:

"Savo ir Šv. Jokūbo ligoninės personalo vardu sveikinu su Šv. Kalėdoms ir Naujais Metais ir linkime Jums geros sveikatos, sėkmės jūsų

labdaros veikloje. Dėkojame už nesenai atsiųstas 90 dėžių labdaros Šv. Jokūbo ligoninei."

**Dr. Emilija Montvilienė, Vilkaviškio vysk. CARITAS
vedėja, rašo:**

"Nuoširdžiausiai dėkoju už vaistus ir kitas dovanas, kurias gavome iš Vilniaus per gydyt. Bindoką. Parsivežėme 76 dėžes pagal duotą sąrašą. Džiaugiamės, kad radome vaistų nuo sąnarių, mažakraujystės, vaikams antibiotikų, vaistų nuo slogos bei kosulio. Mūsų vaistinė buvo beveik ištuštėjusi! Maloniai prašome mūsų nepamiršti ir ateityje, nes yra daug beviltiškų ligonių, kuriems jau nebeturime vienkartinį palų, baigiasi aspirinas, neturime antibiotikų suaugusiems, priešalerginių, nuo astmos vaistų. Prašome perduoti nuoširdžią padėką visiems prisidėjusiems prie šios siuntos."

Dr. Jonas Rašimas, Elektrėnų Reabilitacijos ligoninės vyr. gydytojas, pareiškė:

"Dėkojame Jums už pagalbą medikamentais, kurią gavome per p. P. Bindoką. Vaistai mums labai reikalingi, tik ne visada pakanka pini-

Nepriklausomybės partijos tarybos KREIPIMASIS į užsienio lietuvius

Šiandien mūsų tauta ir valstybė atsidūrė prie bedugnės. Šalis yra ne tik ekonominėje, bet politinėje ir dvasinėje krizėje. Besikuriančiai demokratinei valstybei grėsia prazūtis. Privalome ir sunkiausiomis sąlygomis išsaugoti Nepriklausomybę.

Gerbiami tautiečiai, kviečiame Jus kuo greičiau įsigy-

gų jiems nupirkti. Mūsų ligoninė yra reabilitacijos ligoninė su neurologijos ir kardiologijos skyriais. Abiejuose skyriuose yra po 60 lovų. Gydomi ligoniai po miokardo infarkto, sergant širdies ritmo sukrūtimais, hipertenzine liga, stenokardijomis, po galvos smegenų insulto, kitų įvairios kilmės kraujagyslių susirgimų. Gydymui naudojame ne tik vaistus, bet ir kineziterapiją, masažą, vandens, elektros procedūras. Vaistus įsigyti nėra lengva, nes gauname tik apie pusę mums priklausančių pinigų. Todėl Jūsų labdara mums labai svarbi ir naudinga. Dar kartą dėkui už pagalbą".

Paruošė Regina Juškaitė

ti Lietuvos pilietybę, kad galėtumėte aktyviai dalyvauti Lietuvos politiniame gyvenime ir rinkimuose. Pasitikėdami Jumis kviečiame nepasilikti nuošalyje. Tik ben-

dromis ir sutelktomis pastangomis išsaugosime Lietuvos laisvę.

Nepriklausomybės
partijos pirmininkas
V. Šapalas

Mūsų mielai gydytojai, gerbiamai

DR. IRENAI GIEDRIKIENEI

mirus, jos vyrą STASĮ nuoširdžiai užjaučiame

Onytė, Audrė, Rimis
ir tėvai KARAŠOS

Pranešame draugams ir pažįstamiems, kad sausio 29 d., palaidojęs prieš du mėnesius savo žmoną Olgą, sulaukęs 82 metų, ištiktas insulto Kaune staiga mirė Sibiro kankinys
Atsargos majoras

ANTANAS ŽUKAS

Nuliūdę liko duktė DAIVA BAČIULIENĖ, sūnus ARŪNAS, dvi anūkės: RAIMONDA Kaune ir ASTA ŽVINIENĖ su vyru EVALDU Marylande, JAV-se, svainė BRONĖ PUŽAUSKIENĖ su šeima ir daug giminių Lietuvoje ir JAV-se.